

**WPŁYW DECYZJI
URZĘDU PATENTOWEGO RP
NA POSTĘPOWANIE CYWILNE
W SPRAWACH Z ZAKRESU
PRAWA WŁASNOŚCI PRZEMYSŁOWEJ**

Arkadiusz Sadza

Wolters Kluwer

Polecamy w serii:

Ochrona wzorów użytkowych

Marcin Balicki

Tłumaczenie w prawie autorskim

Jakub M. Doliński

Test trójstopniowy w prawie autorskim. Paradygmaty prawa autorskiego

Piotr Niezgódka

Domeny internetowe. Teoria i praktyka

redakcja naukowa Ireneusz Matusiak

Ustalenie kwoty stosownego wynagrodzenia za naruszenie autorskich praw majątkowych

Łukasz Maryniak

Naukowe i krytyczne wydania tekstów jako przedmiot prawa autorskiego i praw pokrewnych

Bohdan Widła

Ograniczenie ochrony patentowej a naruszenie patentu

Justyna Ożęgalska-Trybalska

Pośrednicy internetowi w prawie Unii Europejskiej. Rola i obowiązki wobec treści użytkowników

Magdalena Piech

Autorskie prawa osobiste w obrocie prawnym

Michał Wyrwiński

Swoboda wypowiedzi artystycznej. Standardy międzynarodowe i krajowe

Marcin Górski

Naruszenie prawa do znaku towarowego renomowanego. Studium prawnoporównawcze

Joanna Sitko

Zarząd wspólnym prawem autorskim

Michał Markiewicz

Korzystanie z chronionego wynalazku w celu rejestracji produktu leczniczego

Agnieszka Sztoldman

**WPŁYW DECYZJI
URZĘDU PATENTOWEGO RP
NA POSTĘPOWANIE CYWILNE
W SPRAWACH Z ZAKRESU
PRAWA WŁASNOŚCI PRZEMYSŁOWEJ**

Arkadiusz Sadza

SERIA **MONOGRAFIE**

Stan prawny na 3 listopada 2020 r.

Arkadiusz Sadza, nr ORCID: 0000-0002-8238-6255

Recenzent

Prof. dr hab. Tadeusz Wiśniewski

Wydawca

Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący

Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne

Katarzyna Kruś

Projekt okładek serii

Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni[♥]

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2021

ISBN 978-83-8223-363-6

ISSN 1897-4392

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIIS TREŚCI

Wykaz skrótów	11
---------------------	----

Wstęp	17
-------------	----

Rozdział 1

Droga sądowa w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej	25
---	----

1. Pojęcie sprawy z zakresu prawa własności przemysłowej	25
2. Sprawy z zakresu prawa własności przemysłowej jako sprawy cywilne	38
3. Rodzaje spraw z zakresu prawa własności przemysłowej rozpoznawanych w postępowaniu cywilnym	47
4. Uwagi podsumowujące	75

Rozdział 2

Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej i jego działalność jurysdykcyjna	77
---	----

1. Status prawny Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej	77
2. Rodzaje postępowań przed Urzędem Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej i wydawane w nich decyzje	97
2.1. Klasyfikacja postępowań przed Urzędem Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej	97
2.2. Decyzje wydawane w postępowaniu zgłoszeniowym i rejestrowym	109
2.3. Decyzje wydawane w postępowaniach sprzeciwowych	118

2.3.1. Decyzje wydawane w postępowaniu sprzeciwowym z art. 246–247 p.w.p.	118
2.3.2. Decyzje wydawane w postępowaniach w przedmiocie sprzeciwu wobec zgłoszenia znaku towarowego i wyznaczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej międzynarodowego znaku towarowego	122
2.4. Decyzje wydawane w postępowaniu spornym	125
2.5. Decyzje wydawane w postępowaniach w przedmiocie uznawania ochrony międzynarodowej	134
2.5.1. Decyzje wydawane w postępowaniu w przedmiocie uznawania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej międzynarodowych znaków towarowych	134
2.5.2. Decyzje wydawane w postępowaniu w przedmiocie uznawania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ochrony międzynarodowego wzoru przemysłowego	137
2.6. Decyzje wydawane w innych postępowaniach toczących się przed Urzędem Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej	141
2.6.1. Decyzje wydawane w postępowaniu w przedmiocie wpisu do rejestru	141
2.6.2. Decyzje wydawane w postępowaniu w przedmiocie udzielenia dodatkowego prawa ochronnego	145
2.6.3. Decyzje wydawane w postępowaniach niespornych w przedmiocie stwierdzenia wygaśnięcia tytułu ochronnego	147
2.6.4. Decyzje wydawane w postępowaniu o ograniczenie patentu	150
3. Decyzje Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej jako decyzje administracyjne	152
4. Uwagi podsumowujące	160

Rozdział 3**Prejudycjalność w postępowaniu cywilnym** 162

1. Prejudycjalność na tle innych relacji pomiędzy dwoma postępowaniami 162
2. Istota zależności prejudycjalnej 167
 - 2.1. Prejudycjalność jako kategoria prawa procesowego 167
 - 2.2. Prejudycjalność a moc wiążąca rozstrzygnięcia zapadłego w innym postępowaniu 170
 - 2.3. Kwestia prejudycjalna w postępowaniu cywilnym 181
 - 2.3.1. Kwestia prejudycjalna a przedmiot procesu cywilnego 181
 - 2.3.2. Kwestia prejudycjalna a sprawa prejudycjalna ... 189
 - 2.3.3. Rozstrzygnięcie kwestii prejudycjalnej a rozstrzygnięcie o przedmiocie procesu cywilnego – relacja temporalna 195
3. Metody rozstrzygania kwestii prejudycjalnych 199
4. Prejudycjalność a samodzielność jurysdykcyjna sądu cywilnego 203
 - 4.1. Samodzielność jurysdykcyjna sądu w postępowaniu cywilnym 203
 - 4.2. Ograniczona samodzielność jurysdykcyjna sądu cywilnego a metoda rozstrzygania kwestii prejudycjalnych w postępowaniu cywilnym 213
5. Rozstrzygnięcie kwestii prejudycjalnej jako element podstawy faktycznej orzeczenia sądu w postępowaniu cywilnym 221
 - 5.1. Rozstrzygnięcie kwestii prejudycjalnej a faktyczna i prawna podstawa orzeczenia sądu 221
 - 5.2. Rozstrzygnięcie kwestii prejudycjalnej jako fakt i jako dowód faktu 231
6. Uwagi podsumowujące 243

Rozdział 4**Związanie sądu cywilnego decyzją Urzędu Patentowego****Rzeczypospolitej Polskiej** 246

1. Istota związania sądu cywilnego decyzją administracyjną ... 246

1.1.	Źródła mocy wiążącej decyzji administracyjnej w postępowaniu cywilnym	246
1.2.	Związanie decyzją administracyjną a związanie ustaleniami skazującego wyroku karnego (art. 11 k.p.c.)	261
1.3.	Związanie decyzją administracyjną jako związanie stanem prawnym	265
2.	Związanie sądu decyzją Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej na tle podziału decyzji administracyjnych na konstytutywne i deklaratywne	272
2.1.	Związanie konstytutywną decyzją Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej	272
2.2.	Związanie deklaratywną decyzją Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej	274
2.2.1.	Uwagi wprowadzające	274
2.2.2.	Decyzje deklaratywne zapadłe w sprawach o cywilnoprawnej naturze	278
2.2.3.	Decyzja deklaratywna jako dokument urzędowy	288
2.2.4.	Związanie deklaratywną decyzją Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej a niedopuszczalność drogi sądowej we fragmencie sprawy cywilnej	297
2.2.5.	Związanie sądu wszystkimi decyzjami deklaratywnymi Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej jako reguła w postępowaniu cywilnym w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej	307
3.	Zakres związania decyzją Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej	310
3.1.	Zakres związania decyzją zapadłą w postępowaniu zgłoszeniowym lub rejestrowym	310
3.2.	Zakres związania innymi decyzjami Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej	320
4.	Związanie decyzją Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej a problem wadliwości tej decyzji	328
4.1.	Gradacja wad decyzji administracyjnej	328

4.2. Wady nieistotne i ich znaczenie dla zakresu związania sądu decyzją	330
4.3. Wady istotne i ich znaczenie dla zakresu związania decyzją	337
5. Uwagi podsumowujące	352

Rozdział 5

Zawieszenie postępowania cywilnego ze względu

na zależność rozstrzygnięcia od decyzji Urzędu Patentowego

Rzeczypospolitej Polskiej

1. Istota zawieszenia postępowania cywilnego	355
2. Zawieszenie postępowania z uwagi na zależność od decyzji Urzędu Patentowego na tle klasyfikacji doktrynalnych	361
3. Przesłanki zawieszenia postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 3 oraz art. 479 ¹²⁶ § 3 k.p.c.	370
4. Problem celowości zawieszenia postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c.	385
5. Zależność rozstrzygnięcia sprawy cywilnej od decyzji Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej	400
5.1. Istota problemu	400
5.2. Zależność rozstrzygnięcia od decyzji wydanej w postępowaniu zgłoszeniowym i rejestrowym	402
5.3. Zależność rozstrzygnięcia od decyzji wydanej w postępowaniu sprzeciwowym	414
5.4. Zależność rozstrzygnięcia od decyzji wydanej w postępowaniu spornym	419
5.4.1. Zależność rozstrzygnięcia od decyzji w przedmiocie unieważnienia prawa	419
5.4.2. Zależność rozstrzygnięcia od decyzji w przedmiocie stwierdzenia wygaśnięcia prawa	437
5.4.3. Zależność rozstrzygnięcia od decyzji w sprawie dotyczącej licencji przymusowej	439
5.4.4. Zależność rozstrzygnięcia od decyzji w przedmiocie stwierdzenia bezzasadności zmiany warunków korzystania z oznaczenia geograficznego	441

5.4.5. Zależność rozstrzygnięcia od decyzji w przedmiocie ograniczenia patentu	441
5.5. Zależność rozstrzygnięcia od pozostałych decyzji Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej	443
6. Postanowienie o zawieszeniu postępowania cywilnego i jego skutki	446
7. Zawieszenie postępowania ze względu na zależność rozstrzygnięcia od decyzji Urzędu Patentowego a efektywność postępowania cywilnego w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej	462
7.1. Efektywność polskiego modelu postępowania cywilnego w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej na tle rozwiązań europejskich	462
7.2. Propozycje <i>de lege ferenda</i>	472
8. Uwagi podsumowujące	481
Zakończenie	485
Bibliografia	499

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

dPatG	– niemiecka ustawa patentowa (<i>Patentgesetz</i>) z 16.12.1980 r. (BGBl. 2011 I s. 2032)
dZPO	– niemiecki kodeks postępowania cywilnego (<i>Zivilprozessordnung</i>) z 30.01.1877 r. (BGBl. 2005 I s. 3202)
k.c.	– ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1740)
Konstytucja RP	– Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
konwencja paryska	– Konwencja paryska o ochronie własności przemysłowej z 20.03.1883 r. (Dz.U. z 1975 r. Nr 9, poz. 51 – załącznik)
konwencja sztokholmska	– Konwencja o ustanowieniu Światowej Organizacji Własności Intelektualnej, sporządzona w Sztokholmie 14.07.1967 r. (Dz.U. z 1975 r. Nr 9, poz. 49)
k.p.a.	– ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 256 ze zm.)
k.p.c.	– ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 1575)
k.p.k.	– ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 30 ze zm.)
k.s.h.	– ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 1526)
öPatG	– austriacka ustawa patentowa (<i>Patentgesetz</i>) z 7.07.1970 r. (BGBl. Nr 259/1970)
öZPO	– austriacki kodeks postępowania cywilnego (<i>Zivilprozessordnung</i>) z 1.08.1895 r. (RGBl. Nr 113/1895)
p.a.s.c.	– ustawa z 28.11.2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 463 ze zm.)

p.g.k.	– ustawa z 17.05.1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. z 2020 r. poz. 276 ze zm.)
porozumienie haskie	– Akt genewski Porozumienia haskiego w sprawie międzynarodowej rejestracji wzorów przemysłowych, przyjęty w Genewie 2.07.1999 r. (Dz.U. z 2009 r. Nr 198, poz. 1522)
porozumienie TRIPS	– Porozumienie w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej, stanowiące załącznik 1C do Porozumienia ustanawiającego Światową Organizację Handlu z 15.04.1994 r. (Dz.U. z 1996 r. Nr 32, poz. 143)
p.o.ś.	– ustawa z 27.04.2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2020 r. poz. 1219 ze zm.)
p.p.s.a.	– ustawa z 30.08.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2325 ze zm.)
pr. wod.	– ustawa z 20.07.2017 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2020 r. poz. 310 ze zm.)
pr. wyn.	– ustawa z 31.05.1962 r. – Prawo wynalazcze (Dz.U. Nr 33, poz. 156) – nie obowiązuje
p.u.s.a.	– ustawa z 25.07.2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 2167 ze zm.)
p.w.p.	– ustawa z 30.06.2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 286 ze zm.)
r.o.w.w.z.	– rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 22.03.1928 r. o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych (Dz.U. Nr 39, poz. 384) – nie obowiązuje
rozporządzenie 2017/1001	– rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1001 z 14.06.2017 r. w sprawie znaku towarowego Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE L 154, s. 1)
rozporządzenie nr 1610/96	– rozporządzenie (WE) nr 1610/96 Parlamentu Europejskiego i Rady z 23.07.1996 r. dotyczące stworzenia dodatkowego świadectwa ochronnego dla środków ochrony roślin (Dz.Urz. WE L 198, s. 30)
rozporządzenie nr 469/2009	– rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 469/2009 z 6.05.2009 r. dotyczące dodatkowego świadectwa ochronnego dla produktów leczniczych (Dz.Urz. UE L 152, s. 1)
rozporządzenie nr 6/2002	– rozporządzenie Rady (WE) nr 6/2002 z 12.12.2001 r. w sprawie wzorów wspólnotowych (Dz.Urz. WE L 3 z 2002 r., s. 1)

sZPO	– szwajcarski kodeks postępowania cywilnego (<i>Schweizerische Zivilprozessordnung</i>) z 19.12.2008 r. (BBl. 2009, 21)
TFUE	– Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 47)
u.k.w.h.	– ustawa z 6.07.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2019 r. poz. 2204)
u.o.k.k.	– ustawa z 16.02.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2020 r. poz. 1076 ze zm.)
u.o.p.o.r.	– ustawa z 26.06.2003 r. o ochronie prawnej odmian roślin (Dz.U. z 2018 r. poz. 432 ze zm.)
u.w.	– ustawa z 19.10.1972 r. o wynalazczości (Dz.U. z 1993 r. Nr 26, poz. 117 ze zm.) – nie obowiązuje
u.z.n.k.	– ustawa z 16.04.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2020 r. poz. 1913)

Publikatory i czasopisma

Annales UMCS	– Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska
ATDP	– Administracja. Teoria – Dydaktyka – Praktyka
AUL	– Acta Universitatis Lodziensis
AUWr	– Acta Universitatis Wratislaviensis
Biul. SN	– Biuletyn Sądu Najwyższego
Dz. P. P. P.	– Dziennik Praw Państwa Polskiego
EPS	– Europejski Przegląd Sądowy
GRUR	– Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht
GRUR Int.	– Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht Internationaler Teil
JIPITEC	– Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law
KSP	– Krakowskie Studia Prawnicze
Kwartalnik UPRP	– Kwartalnik Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej
KZS	– Krakowskie Zeszyty Sądowe
MoP	– Monitor Prawniczy
NP	– Nowe Prawo
ONSA	– Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
OSN(C)	– Zbiór Orzeczeń Sądu Najwyższego. Orzeczenia Izby Cywilnej
OSNC	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna

OSNCAP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna i Administracyjna i Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNCK	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna i Izba Karna
OSNCP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna i Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNC-ZD	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna – Zbiór Dodatkowy
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPika	– Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
OTK-A	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, Seria A
PiP	– Państwo i Prawo
PPC	– Polski Proces Cywilny
PPP	– Przegląd Prawa Publicznego
Prok. i Pr.	– Prokuratura i Prawo
PS	– Przegląd Sądowy
PUG	– Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
R.Pr.	– Radca Prawny
R.Pr. ZN	– Radca Prawny. Zeszyty naukowe
RPEiS	– Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
SC	– Studia Cywilistyczne
SPE	– Studia Prawno-Ekonomiczne
SPP	– Studia Prawa Prywatnego
ZNIBPS	– Zeszyty Naukowe Instytutu Badania Prawa Sądowego
ZNSA	– Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego
ZNUJ PP	– Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace prawnicze
ZNUJ PPWI	– Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z prawa własności intelektualnej
ZNUJ PWiOWI	– Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z wyalazczosci i ochrony własności intelektualnej
ZNUŁ	– Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego

Instytucje i urzędy

BGH	– niemiecki Federalny Trybunał Sprawiedliwości (Bundesgerichtshof)
DPMA	– Niemiecki Urząd Patentowy i Marek (Das Deutsche Patent- und Markenamt)

EPO	– Europejski Urząd Patentowy
EUIPO	– Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej (European Union Intellectual Property Office)
INPI	– francuski Krajowy Instytut Własności Przemysłowej (Institut National de la Propriété Industrielle)
TS	– Trybunał Sprawiedliwości
TSUE	– Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
WIPO	– Światowa Organizacja Własności Intelektualnej (World Intellectual Property Organization)

WSTĘP

Zagadnienie wpływu decyzji administracyjnej na postępowanie cywilne – w przeciwieństwie np. do kwestii znaczenia wyroku karnego dla sądu cywilnego¹ – nie było do tej pory przedmiotem żadnego opracowania monograficznego. Problemy dotyczące wpływu decyzji administracyjnej na przebieg postępowania cywilnego i rozstrzygnięcie sądu były wprawdzie poruszane w niektórych pracach procesualistów, zazwyczaj jednak miało to miejsce na marginesie rozważań bardziej ogólnych² lub w publikacjach o charakterze przyczynków do dalszej dyskusji³. Również w judykaturze brakuje zgodności co do sposobu postrzegania zasadniczych aspektów tego zagadnienia, w szczególności kwestii zakresu związania sądu decyzją administracyjną. Konsekwencją takiego stanu rzeczy są dostrzegalne w orzecznictwie sądów powszechnych trudności w dokonaniu

¹ K. Piasecki, *Wpływ postępowania i wyroku karnego na postępowanie i wyrok cywilny*, Warszawa 1970.

² Zob. w szczególności monografię J. Rodziewicza, *Prejudycjalność w postępowaniu cywilnym*, Gdańsk 2000.

³ L. Ostrowski, *O kwestiach prejudycjalnych w procesie cywilnym (problematyka związana z art. 177 k.p.c.)*, „Palestra” 1965/11; L. Ostrowski, *Dopuszczalność drogi sądowej w sprawach cywilnych*, NP 1967/12; S. Hanausek, „Związanie” sądu cywilnego decyzją administracyjną, SC 1974, t. XXIII; A. Skąpski, *Ograniczenia dowodzenia w procesie cywilnym*, Warszawa–Kraków 1981, s. 34–62; A. Jakubecki, *Prejudycjalność w postępowaniu cywilnym*, NP 1982/7–8; A. Jakubecki, *Problem prejudycjalności na tle stosunku prawa cywilnego procesowego do prawa cywilnego materialnego*, Annales UMCS Sectio G, Ius, vol. XXIX, Lublin 1982; K. Piasecki, *Z zagadnień stosunku postępowania cywilnego do postępowania administracyjnego* [w:] *Proces i prawo. Rozprawy prawnicze. Księga pamiątkowa ku czci profesora Jerzego Jodłowskiego*, red. E. Łętowska, Ossolineum 1989.

oceny znaczenia decyzji administracyjnej dla przebiegu i wyniku konkretnego postępowania cywilnego.

Najbardziej ogólnym, z punktu widzenia nauki prawa procesowego cywilnego, celem niniejszej rozprawy było udzielenie odpowiedzi na podstawowe pytania dotyczące wpływu decyzji administracyjnej na wynik postępowania cywilnego. Rozważania na ten temat zdecydowano się jednak przeprowadzić z odniesieniem do konkretnej grupy postępowań cywilnych, tj. postępowań w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej oraz do konkretnej kategorii decyzji administracyjnych, jakimi są decyzje Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej⁴. W ten sposób podstawowym i zasadniczym celem pracy stało się rozstrzygnięcie zagadnienia wpływu decyzji Urzędu Patentowego na postępowanie cywilne w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej i ustalenie, czy decyzje te mogą oddziaływać prejudycjalnie na wynik postępowania przed sądem cywilnym (a jeżeli tak, to jakie są konsekwencje prejudycjalnej zależności od tych decyzji dla sądu rozstrzygającego sprawę cywilną). Na dokonany wybór grupy postępowań i decyzji, na tle których analizowano zagadnienie wpływu decyzji administracyjnej na postępowanie cywilne, wpływ miały dwa istotne czynniki.

Przed wszystkim w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej – z uwagi na swoisty dualizm co do sposobu uzyskiwania w nich ochrony prawnej – problem wpływu decyzji administracyjnej na postępowanie cywilne ma szczególnie istotne znaczenie praktyczne. Kompetencję do rozstrzygania spraw dotyczących prawa własności przemysłowej przyznano bowiem w polskim systemie prawnym zarówno sądom orzekającym w postępowaniach cywilnych, jak i Urzędowi Patentowemu, który jest organem administracji publicznej. W konsekwencji w bardzo wielu postępowaniach cywilnych w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej zachodzi konieczność dokonania oceny znaczenia konkretnych decyzji Urzędu Patentowego

⁴ Ilekroć w dalszych częściach rozprawy używana będzie – bez bliższego doprecyzowania – nazwa „Urząd Patentowy”, będzie mowa o Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.

dla rozstrzygnięcia sprawy cywilnej. Postępowanie cywilne w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej jest zatem niewątpliwie przykładem takiego postępowania, w którym potencjalna częstotliwość występowania przypadków zależności rozstrzygnięcia sprawy cywilnej od decyzji organu administracji publicznej jest ponadprzeciętnie wysoka.

Drugim czynnikiem, który rzutował na wybór tematu rozprawy, był natomiast fakt, że pomimo wspomnianych poważnych implikacji praktycznych zagadnienie wpływu decyzji Urzędu Patentowego na wynik postępowania cywilnego nie było dotychczas przedmiotem częstych analiz ani w doktrynie prawa cywilnego procesowego, ani też w nauce prawa własności przemysłowej. Z kolei w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych wyrażano na temat znaczenia decyzji Urzędu Patentowego dla orzeczenia sądu mocno zróżnicowane zapatrywania. Można zatem powiedzieć, że kwestia zależności istniejącej pomiędzy orzeczeniami sądów oraz decyzjami Urzędu Patentowego stanowi jeden z poważniejszych problemów, jakie nie zostały dotychczas rozwiązane przez doktrynę i judykaturę⁵. Również i ta okoliczność przemawiała więc za potrzebą podjęcia badań na temat zależności rozstrzygnięcia sprawy cywilnej od decyzji administracyjnej z odniesieniem do tej konkretnej grupy decyzji oraz postępowań cywilnych.

Dla rozstrzygnięcia problemu, czy decyzje Urzędu Patentowego – a jeśli tak, to które z nich – mogą rzutować prejudycjalnie na wyroki sądu w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej, konieczne było przeanalizowanie wielu zagadnień szczegółowych. Zasadnicze znaczenie dla prowadzonych rozważań miało ustalenie znaczenia terminu „prejudycjalność”, który nie został zdefiniowany przez polskiego ustawodawcę. Dla określenia zakresu samodzielności sądu w przedmiocie rozstrzygania zagadnień prejudycjalnych niezbędne było również rozważenie zagadnienia związania sądu istniejącymi już

⁵ Zwraca na to uwagę zwłaszcza R. Skubisz, *Polskie prawo własności przemysłowej (stan obecny i perspektywy zmian)*, ZNUJ PPWI 2014/4, s. 157, sugerując konieczność podjęcia badań w tym przedmiocie.

decyzjami Urzędu Patentowego, a także wyjaśnienie, w jakich przypadkach zachodzą podstawy do zawieszenia postępowania cywilnego z uwagi na zależność rozstrzygnięcia sprawy cywilnej od decyzji administracyjnej, która nie została jeszcze wydana. Przeprowadzone rozważania miały także na celu uzyskanie odpowiedzi na nie mniej istotne pytania dodatkowe, zwłaszcza na pytanie o efektywność aktualnie funkcjonującego, dualistycznego modelu uzyskiwania ochrony prawnej w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej, a także o zasadność i potrzebę wyodrębnienia w polskim systemie prawnym wyspecjalizowanych sądów do spraw własności intelektualnej.

Osiągnięcie wskazanego celu rozprawy stało się możliwe dzięki wykorzystaniu kilku metod badawczych, z których najistotniejsze znaczenie miała metoda dogmatycznoprawna. W rozprawie zamieszczono również pewne uwagi prawnoporównawcze, przedstawiono w niej bowiem podstawowe zagadnienia związane z działalnością „specjalnych urzędów do spraw własności przemysłowej”⁶ oraz sądów rozstrzygających sprawy z zakresu prawa własności przemysłowej w wybranych europejskich systemach prawnych. Przedmiotem rozważań – w niezbędnym zakresie – były także regulacje normujące podstawy działalności Urzędu Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej, które zostały przeanalizowane zwłaszcza na potrzeby oceny efektywności polskiego postępowania cywilnego w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej na tle rozwiązań prawa europejskiego. W niewielkiej mierze, a więc tam, gdzie było to konieczne lub choćby przydatne dla precyzyjnego wyjaśnienia omawianych w pracy zagadnień, zastosowanie podczas badań znalazła także metoda historycznoprawna.

Systematyka rozprawy została podporządkowana powyższym założeniom ogólnym. Dwa pierwsze rozdziały mają charakter wprowadzenia do bardziej szczegółowych rozważań i obejmują prezentację funkcjonującego na gruncie prawa własności przemysłowej dualizmu

⁶ Cytat pochodzi z art. 12 Konwencji paryskiej o ochronie własności przemysłowej, która nałożyła na wszystkie państwa będące sygnatariuszami tego aktu obowiązek utworzenia „specjalnego urzędu do spraw własności przemysłowej”. W polskim systemie prawnym funkcję takiego organu spełnia właśnie Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej.

w zakresie sposobu uzyskiwania ochrony prawnej, równoznacznego z zawężeniem zakresu dopuszczalności drogi sądowej w sprawach tego rodzaju. W rozdziałach tych omówiono podstawowe, niezbędne z punktu widzenia dalszego wywodu zagadnienia dotyczące postępowań cywilnych i administracyjnych w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej, wyjaśniono też przyjęte w rozprawie znaczenie terminów „własność przemysłowa” i „prawo własności przemysłowej”. Zaprezentowano również szerokie uwagi na temat statusu prawnego Urzędu Patentowego oraz charakteru toczących się przed tym organem szczególnych postępowań administracyjnych.

W rozdziale 3 przedstawiono zagadnienie prejudycjalności w postępowaniu cywilnym, przy czym prowadzone w nim rozważania nie objęły jeszcze szczegółowych nawiązań do konkretnych problemów prejudycjalności w postępowaniach w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej, które omawiano w kolejnych rozdziałach rozprawy. Uzasadniając potrzebę wyodrębnienia tego rozdziału, należy jednak wskazać, że uprzednie uporządkowanie wyrażonych dotychczas w nauce poglądów na temat problemu prejudycjalności było niezbędne dla podjęcia rozważań szczegółowych co do dwóch aspektów tego zagadnienia, tj. zakresu związania sądu istniejącym już rozstrzygnięciem prejudycjalnym i zawieszenia postępowania cywilnego w sytuacji, gdy rozstrzygnięcie prejudycjalne nie zostało jeszcze wydane. Rozdział ten stanowi zatem swoistą „część ogólną”, będącą koniecznym dla należytego usystematyzowania wywodu wprowadzeniem do bardziej szczegółowych rozważań zaprezentowanych w kolejnych rozdziałach pracy. Rozważania objęte trzecim rozdziałem rozprawy mają przede wszystkim na celu precyzyjne wyjaśnienie terminu „prejudycjalność” oraz odróżnienie zależności prejudycjalnej od innych przykładów relacji pomiędzy dwoma toczącymi się postępowaniami. W rozdziale tym omówiono także teoretyczne metody rozstrzygania kwestii prejudycjalnych, jak również przeanalizowano problem sytuowania rozstrzygnięć prejudycjalnych na płaszczyźnie podstawy faktycznej orzeczenia sądu w sprawie cywilnej.

W kolejnych rozdziałach rozprawy natomiast, jak zaznaczono, znalazły się uwagi na temat szczegółowych aspektów wpływu decyzji

Urzędu Patentowego na postępowanie cywilne w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej. Rozdział 4 zawiera rozważania dotyczące związania sądu decyzją Urzędu Patentowego mające na celu uzyskanie odpowiedzi na pytania o charakter i zakres tego związania oraz wskazanie, które z decyzji Urzędu Patentowego są dla sądu wiążące. Rozstrzygnięcie powyższych problemów było niezbędne dla osiągnięcia celu rozprawy, dopiero bowiem po ustaleniu, którymi decyzjami Urzędu Patentowego sąd jest związany i na czym wiązanie to polega, możliwe stało się udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy w przypadkach, w których istniejące już decyzje tego organu rzutują prejudycjalnie na wyrok sądu (tj. w przypadkach zależności prejudycjalnej w przyjętym w rozprawie znaczeniu), sąd może samodzielnie rozstrzygać objęte takimi istniejącymi już decyzjami kwestie prejudycjalne. Przed rozstrzygnięciem wskazanego zagadnienia w rozdziale 4 rozważono różne zapatrywania na temat zakresu mocy wiążącej decyzji administracyjnych w postępowaniu cywilnym, przede wszystkim zaś najpopularniejszy w ostatnim czasie pogląd, że poza decyzjami konstytutywnymi wiążące dla sądu są tylko decyzje deklaratywne wydane w sprawach o merytorycznie administracyjnoprawnej naturze. W celu ustalenia zakresu związania sądu cywilnego decyzją administracyjną podjęto także problematykę wpływu wadliwości decyzji na jej znaczenie w postępowaniu cywilnym oraz omówiono koncepcję tzw. bezwzględnej nieważności decyzji administracyjnych. W rozdziale tym zawarto także m.in. szczegółowe rozważania na temat kolizji praw własności przemysłowej oraz zakresu związania sądu decyzją zapadłą w postępowaniu zgłoszeniowym lub rejestracyjnym w sprawie o ochronę praw osób trzecich.

Ostatni, piąty rozdział rozprawy miał zaś za przedmiot zagadnienie zawieszenia postępowania cywilnego ze względu na zależność rozstrzygnięcia sprawy cywilnej od uprzedniej decyzji Urzędu Patentowego. Celem prowadzonych w tym rozdziale rozważań było przede wszystkim ustalenie, czy istnieją sytuacje, w których wspomniane decyzje rzutują na orzeczenie sądu cywilnego w sposób uzasadniający zastosowanie art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. (przy czym analiza występujących w tym przedmiocie zależności przeprowadzona została

odrębnie dla każdej z grup decyzji wydawanych przez Urząd Patentowy). W istocie zatem rozdział 5 miał na celu precyzyjne wskazanie, w jakich konkretnie sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej może pojawiać się problem prejudycjalnej zależności od decyzji Urzędu Patentowego, oraz rozstrzygnięcie, czy w razie braku wydania stosownej decyzji przez Urząd Patentowy sąd może rozstrzygnąć kwestię przekazaną do właściwości tego organu samodzielnie. Rozdział ten zawiera także spostrzeżenia pozwalające na ocenę efektywności polskiego, dualistycznego modelu uzyskiwania ochrony prawnej w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej, jak również postulaty *de lege ferenda* w kwestii proponowanego sposobu ukształtowania zakresu kompetencji Urzędu Patentowego.

Teoretyczną podstawę przeprowadzonych rozważań stanowiła relevantna literatura polska – przede wszystkim publikacje z zakresu prawa cywilnego procesowego oraz prawa własności przemysłowej, w tym prace na temat niedawnych zmian w ustawie z 30.06.2000 r. – Prawo własności przemysłowej – a także, w niezbędnym zakresie, piśmiennictwo obcojęzyczne (prace opublikowane w języku angielskim i niemieckim). Przy omawianiu problemów z zakresu postępowania administracyjnego uwzględniono również dorobek nauki prawa administracyjnego procesowego. Rozważając poszczególne zagadnienia procesowe i materialnoprawne, analizie poddano także orzeczenia polskich sądów, jak też judykaturę sądów unijnych i opinie rzeczników generalnych, przygotowywane na potrzeby rozstrzygnięć Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (wcześniej: Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości).

W rozprawie uwzględniono stan prawny na 3.11.2020 r., powstały m.in. po wejściu w życie przepisów ustawy z 13.02.2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw⁷, a także ustawy z 4.07.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw⁸, jak również

⁷ Dz.U. poz. 288 ze zm.

⁸ Dz.U. poz. 1469 ze zm.

ustawy z 20.02.2019 r. o zmianie ustawy – Prawo własności przemysłowej⁹ i ustawy z 16.10.2019 r. o zmianie ustawy – Prawo własności przemysłowej oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych¹⁰.

Niniejsza książka jest zaktualizowaną, zmodyfikowaną wersją rozprawy doktorskiej obronionej 11.06.2019 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Szczególne wyrazy podziękowania za inspirację do podjęcia badań nad przedmiotowym zagadnieniem, nieocenioną pomoc merytoryczną, jak również zachętę do dalszego rozwoju naukowego kierując w stronę promotora – prof. dra hab. Andrzeja Jakubeckiego. Za rzeczowe uwagi i inspirującą dyskusję serdecznie dziękuję recenzentom w przewodzie doktorskim, tj. prof. dr hab. Elwirze Marszałkowskiej-Krześ z Uniwersytetu Wrocławskiego oraz dr hab. Krystianowi Markiewiczowi, prof. UŚ, recenzentowi wydawniczemu natomiast, prof. dr hab. Tadeuszowi Wiśniewskiemu, jestem wdzięczny za cenne wskazówki na etapie poprzedzającym publikację książki. Podziękowania za życzliwość i wsparcie merytoryczne pragnę skierować również w stronę prof. dra hab. Ryszarda Skubisza z Katedry Prawa Unii Europejskiej UMCS w Lublinie. Praca ta nie mogłaby powstać również bez pomocy ze strony moich Najbliższych, którym również składam w tym miejscu szczególne wyrazy podziękowania za cierpliwość, wsparcie i wyrozumiałość.

Lublin, listopad 2020 r.

⁹ Dz.U. poz. 501.

¹⁰ Dz.U. poz. 2309 ze zm.

Rozdział 1

DROGA SĄDOWA W SPRAWACH Z ZAKRESU PRAWA WŁASNOŚCI PRZEMYSŁOWEJ

1. Pojęcie sprawy z zakresu prawa własności przemysłowej

1. W literaturze termin „własność przemysłowa” uznaje się zwykle za element nadrzędnego terminu „własność intelektualna”¹, obejmującego również prawo autorskie i prawa pokrewne² (a ostatnio także

¹ A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach z zakresu prawa własności intelektualnej*, Kraków 2000, s. 17; M. Załucki, *Podstawowe dylematy ochrony prawnej własności intelektualnej* [w:] *Ochrona własności intelektualnej w Polsce. Podstawowe mechanizmy i konstrukcje*, red. M. Załucki, Warszawa 2011, s. 13 i n.; P. Kostański, Ł. Żelechowski, *Prawo własności przemysłowej*, Warszawa 2014, s. 2–3; J. Kępiński [w:] *System Prawa Handlowego*, t. 3, *Prawo własności przemysłowej*, red. E. Nowińska, K. Szczepanowska-Kozłowska, Warszawa 2015, s. 10.

² Trzeba jednak zaznaczyć, że współcześnie w nauce można dostrzec próby wprowadzania jeszcze innych, nowszych kategorii terminologicznych w zakresie nazewnictwa dóbr niematerialnych, takich jak własność informacyjna (*information property*) czy handlowa (*commercial property*); zob. M. Poźniak-Niedzielska, *Własność intelektualna w procesie stwarzania się Polski ze Wspólnotami Europejskimi* [w:] *45 lat Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie*, Lublin 1995, s. 111; M. Poźniak-Niedzielska, *Ewolucja prawa własności intelektualnej w dobie współczesnej*, PiP 2002/10, s. 5; P. Grzegorzczuk, *Jurysdykcja krajowa w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej*, Warszawa 2007, s. 31; A. Szewc [w:] A. Szewc, G. Jyż, *Prawo własności przemysłowej*, Warszawa 2011, s. 4.

prawa do baz danych)³. Ujęcie to jest konsekwencją tradycyjnego przeciwstawiania sobie terminów „własność literacka i artystyczna” oraz „własność przemysłowa”. Już w XIX w. oba wskazane terminy zostały zamieszczone w aktach prawnych tworzących swoistą międzynarodową „konstytucję” prawnej ochrony dóbr intelektualnych⁴, a więc w Konwencji paryskiej o ochronie własności przemysłowej z 20.03.1883 r. i w Konwencji berneńskiej o ochronie dzieł literackich i artystycznych z 9.09.1886 r.⁵ Nazwa „własność intelektualna”, używana dla określenia kompleksu zagadnień objętych powyższymi terminami, zyskała zaś na popularności po uchwaleniu konwencji sztokholmskiej z 1967 r. o ustanowieniu Światowej Organizacji Własności Intelektualnej oraz porozumienia TRIPS⁶.

Wykorzystanie w wymienionych terminach (własność przemysłowa, własność literacka i artystyczna, własność intelektualna) pojęcia własności jest konsekwencją występowania niewątpliwych podobieństw między prawami do dóbr niematerialnych oraz prawem własności w ujęciu prawa rzeczowego⁷. Nawiązuje ono także do filozoficznych poglądów na temat własności, jakie w XIX w. legły u podstaw „własnościowych” koncepcji praw, których przedmiotem są dobra niematerialne⁸. Pojęcia własności przemysłowej, własności intelektualnej oraz własności literackiej i artystycznej posiadają jednak znaczenie autonomiczne wobec prawa własności w ujęciu prawa rzeczowego

³ M. Poźniak-Niedzielska, *Ewolucja...*, s. 8.

⁴ W ten właśnie sposób konwencję paryską nazywa P. Grzegorzczuk, *Jurysdykcja...*, s. 30.

⁵ Zob. wiążący Polskę Akt paryski Konwencji berneńskiej o ochronie dzieł literackich i artystycznych, sporządzony w Paryżu 24.07.1971 r. (Dz.U. z 1990 r. Nr 82, poz. 474 – załącznik); zob. też M. Poźniak-Niedzielska, *Własność...*, s. 113; P. Grzegorzczuk, *Jurysdykcja...*, s. 30.

⁶ A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 22; P. Grzegorzczuk, *Jurysdykcja...*, s. 30–31; J. Kępiński [w:] *System...*, t. 3, red. E. Nowińska, K. Szczepanowska-Kozłowska, s. 10. Skrót TRIPS pochodzi od pierwszych liter słów użytych w tytule powyższego porozumienia (*Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights*).

⁷ A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 35–36; P. Grzegorzczuk, *Jurysdykcja...*, s. 34.

⁸ P. Grzegorzczuk, *Jurysdykcja...*, s. 34.

i nie mogą być z tym ostatnim utożsamiane⁹. Przedmiotem własności mogą być bowiem tylko rzeczy ruchome lub nieruchome, wskazane pojęcia nawiązują zaś do dóbr istniejących bez względu na występowanie jakiegokolwiek rzeczowego substratu (*corpus mechanicum*)¹⁰.

Samo pojęcie własności przemysłowej jest pojęciem wieloznacznym¹¹. Używane jest ono bowiem w co najmniej trzech różnych znaczeniach. Przeważnie jest ono traktowane jako nazwa pewnej grupy dóbr niematerialnych (np. wynalazek, znak towarowy, wzór przemysłowy)¹² lub zbioru praw podmiotowych do tychże dóbr (patent, prawo ochronne na znak towarowy, prawo z rejestracji wzoru przemysłowego)¹³. Mianem własności przemysłowej nazywa się jednak niekiedy także zespół norm prawnych regulujących stosunki prawne związane z tworzeniem i wykorzystywaniem wskazanej grupy dóbr niematerialnych (własność przemysłowa w znaczeniu przedmiotowym).

W konwencji paryskiej własność przemysłowa rozumiana jest „w najszerszym znaczeniu”, tj. z odniesieniem „nie tylko do przemysłu i handlu w ścisłym znaczeniu, ale również do przemysłów rolnych i wydobywczych oraz do wszystkich produktów wytworzonych lub naturalnych”¹⁴. Termin ten konwencja wiąże więc z tą grupą przed-

⁹ P. Kostański, Ł. Żelechowski, *Prawo...*, s. 1–2; J. Kępiński [w:] *System...*, t. 3, red. E. Nowińska, K. Szczepanowska-Kozłowska, s. 9.

¹⁰ M. Poźniak-Niedzielska, *Własność...*, s. 111; M. Poźniak-Niedzielska, *Ewolucja...*, s. 5; P. Kostański, *Przedmiot praw własności przemysłowej* [w:] *Ochrona własności intelektualnej w Polsce. Podstawowe mechanizmy i konstrukcje*, red. M. Załucki, Warszawa 2011, s. 25 i n.; P. Kostański [w:] *Prawo własności przemysłowej. Komentarz*, red. P. Kostański, Warszawa 2014, s. 5; P. Kostański, Ł. Żelechowski, *Prawo...*, s. 2.

¹¹ Szeroko na ten temat przede wszystkim A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 21–26 (w kontekście własności intelektualnej, przy czym uwagi te są aktualne również odnośnie do własności przemysłowej); P. Grzegorzczak, *Jurysdykcja...*, s. 31–32.

¹² P. Kostański, Ł. Żelechowski, *Prawo...*, s. 8; J. Szczotka [w:] T. Demendecki, A. Niewęglowski, J.J. Sitko, J. Szczotka, G. Tylec, *Prawo własności przemysłowej*, Warszawa 2015, s. 21.

¹³ A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 23.

¹⁴ Szerzej na temat dyrektywy szerokiego rozumienia pojęcia własności przemysłowej w ujęciu konwencji paryskiej zob. J. Kępiński [w:] *System...*, t. 3, red. E. Nowińska, K. Szczepanowska-Kozłowska, s. 11 i literatura tam podana.

miotów intelektualnych, których rola i znaczenie ujawniają się w szeroko rozumianym przemyśle¹⁵, tj. z patentami na wynalazki, wzorami użytkowymi, wzorami przemysłowymi, znakami towarowymi, znakami usługowymi, nazwami handlowymi i oznaczeniami pochodzenia lub nazwami pochodzenia, a także z problematyką zwalczania nieuczciwej konkurencji. Na gruncie prawa krajowego pojęcie własności przemysłowej funkcjonuje natomiast dopiero od 22.08.2001 r.¹⁶, pod rządami wcześniej obowiązujących regulacji, w szczególności ustawy z 19.10.1972 r. o wynalazczości oraz ustawy z 31.05.1962 r. – Prawo wynalazcze, zwrotowi temu nadawano bowiem jedynie charakter doktrynalny¹⁷. Aktualnie termin ten kojarzony jest zaś w prawie polskim w głównej mierze (choć nie tylko¹⁸) z zagadnieniami objętymi przedmiotowym zakresem stosowania ustawy Prawo własności przemysłowej (zgodnie zaś z treścią jej art. 1 akt ten normuje stosunki w zakresie wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych,

¹⁵ U. Promińska [w:] E. Nowińska, U. Promińska, K. Szczepanowska-Kozłowska, *Własność przemysłowa i jej ochrona*, Warszawa 2014, s. 17. Podobnie, zakładając, że własność przemysłowa odnosi się do wszystkich dziedzin gospodarki, wypowiada się J. Kępiński [w:] *System...*, t. 3, red. E. Nowińska, K. Szczepanowska-Kozłowska, s. 12.

¹⁶ Tj. od dnia wejścia w życie aktualnie obowiązującej ustawy Prawo własności przemysłowej.

¹⁷ A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 25–26.

¹⁸ Cechą charakterystyczną polskiej ustawy Prawo własności przemysłowej jest to, że posiada ona dość nietypowy zakres przedmiotowy (zob. A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 40; P. Kostański, Ł. Żelechowski, *Prawo...*, s. 4; J. Szczotka [w:] T. Demendecki, A. Niewęglowski, J.J. Sitko, J. Szczotka, G. Tylec, *Prawo...*, s. 20), nie normuje ona bowiem wszystkich zagadnień zaliczanych współcześnie do kategorii własności przemysłowej. Przede wszystkim ustawa ta nie zawiera żadnych unormowań na temat zwalczania nieuczciwej konkurencji czy ochrony nowych odmian roślin (zob. A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 25–26; P. Kostański, Ł. Żelechowski, *Prawo...*, s. 4) ani zagadnień nazwy handlowej przedsiębiorstwa (zob. J. Szczotka [w:] T. Demendecki, A. Niewęglowski, J.J. Sitko, J. Szczotka, G. Tylec, *Prawo...*, s. 20). Równocześnie jednak w ustawie Prawo własności przemysłowej unormowano np. nieobjętą przepisami konwencji paryskiej problematykę zasad przyjmowania przez przedsiębiorców projektów racjonalizatorskich i wynagradzania ich twórców oraz zagadnienia ochrony topografii układów scalonych. Jest to wynikiem faktu, że katalog dóbr własności przemysłowej wymieniony w konwencji paryskiej, ze względu na to, iż konwencja ta pochodzi z XIX w., jest – z punktu widzenia współczesnych osiągnięć wielu dyscyplin – niepełny; zob. P. Grzegorzcyk, *Jurysdykcja...*, s. 35; J. Kępiński [w:] *System...*, t. 3, red. E. Nowińska, K. Szczepanowska-Kozłowska, s. 12.

znaków towarowych, oznaczeń geograficznych i topografii układów scalonych, zasady, na jakich przedsiębiorcy mogą przyjmować projekty racjonalizatorskie i wynagradzać ich twórców, a także zadania i organizację Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej)¹⁹.

Przyjmując pierwsze spośród wskazanych znaczeń terminu „własność przemysłowa”, należy stwierdzić, że jego zakresem objęte są te dobra niematerialne, które nie są przedmiotem ochrony prawa autorskiego oraz nie należą do kategorii baz danych. Są to więc niewątpliwie wynalazki, wzory użytkowe, znaki towarowe, wzory przemysłowe, oznaczenia geograficzne²⁰, a także topografie układów scalonych²¹. Co się jednak tyczy pozostałych wytworów intelektualnej działalności człowieka, które nie podlegają ochronie prawem autorskim i nie stanowią baz danych, to kwestia zaliczenia ich do kategorii własności przemysłowej w przedstawionym znaczeniu może już okazać się problematyczna. W doktrynie wyróżnia się bowiem różne poglądy na temat kryteriów zaliczenia przedmiotów intelektualnych do grupy dóbr niematerialnych, określenie szczegółowego katalogu dóbr niematerialnych objętych pojęciem własności przemysłowej zależy więc w istocie od tego, które z podejść do definiowania dobra niematerialnego – tj. podejście restrykcyjne, liberalne lub pośrednie – zostanie uznane za właściwe²².

Dobra niematerialne, jeżeli tylko w danym porządku prawnym przyznano im ochronę prawną²³, uznaje się – choć jest to pewnym

¹⁹ Przyjęte w wymienionym przepisie znaczenie własności przemysłowej jest relatywnie obszerne, zastosowane rozwiązanie legislacyjne ma już jednak pewną tradycję w polskim ustawodawstwie; zob. przepisy ustawy z 5.02.1924 r. o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych (Dz.U. Nr 31, poz. 306), a także rozporządzenia Prezydenta RP z 22.03.1928 r. o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych (Dz.U. Nr 39, poz. 384).

²⁰ Zob. np. R. Skubisz, *Prawo z rejestracji znaku towarowego i jego ochrona. Studium z zakresu prawa polskiego na tle prawnoporównawczym*, Lublin 1988, s. 234.

²¹ A. Niewęglowski [w:] *System Prawa Handlowego*, t. 3, *Prawo własności przemysłowej*, red. E. Nowińska, K. Szczepanowska-Kozłowska, Warszawa 2015, s. 27.

²² A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 27; A. Niewęglowski [w:] *System...*, t. 3, red. E. Nowińska, K. Szczepanowska-Kozłowska, s. 24–27.

²³ W nauce podkreśla się, że niektóre wytwory umysłu ludzkiego nie są przedmiotem ochrony ze strony prawa pozytywnego i w konsekwencji nie mogą stanowić

uproszczeniem²⁴ – za przedmioty stosunków cywilnoprawnych²⁵ i przeciwstawia rzeczom, pieniądзом i papierom wartościowym, kopalinom, wodom, cieczom czy gazom²⁶. W świetle najbardziej restrykcyjnego poglądu pojęcie dóbr niematerialnych odnosi się wyłącznie do tych wytworów ludzkiego intelektu, które z jednej strony objęte są ochroną prawa pozytywnego, z drugiej zaś – stanowią przedmiot praw podmiotowych o wyłącznym i bezwzględnym charakterze²⁷. Przy takim ujęciu poza katalogiem dóbr niematerialnych pozostawia się wszystkie te dobra intelektualne, które nie posiadają powyższych cech (np. *know-how*), i uznaje się je – w celu odróżnienia od dóbr niematerialnych – za „przedmioty niematerialne” lub „przedmioty intelektualne”²⁸. Równoległe do tego podejścia w nauce funkcjonuje jednak także zapatrywanie liberalne, które nie ogranicza katalogu dóbr niematerialnych jedynie do takich dóbr, które są przedmiotami praw podmiotowych o charakterze wyłącznym i bezwzględnym²⁹ (i zalicza do tej kategorii wszystkie dobra, które mogą być przedmiotem

przedmiotów stosunków cywilnoprawnych. Istnieją jednak poglądy, w świetle których przedmioty niematerialne, które nie podlegają ochronie prawnej, nie mogą być nazywane mianem dóbr niematerialnych. Szerzej zob. A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 26.

²⁴ W nauce podkreśla się, że przedmiotem stosunku prawnego jest zawsze zachowanie się człowieka; zob. A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 21; A. Niewęglowski [w:] *System...*, t. 3, red. E. Nowińska, K. Szczepanowska-Kozłowska, s. 20, przyp. 2. Konwencja terminologiczna, w której dobra niematerialne traktowane są jako przedmioty stosunków cywilnoprawnych, jest jednak powszechnie aprobowana przez doktrynę.

²⁵ A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 21; A. Niewęglowski [w:] *System...*, t. 3, red. E. Nowińska, K. Szczepanowska-Kozłowska, s. 27.

²⁶ W ten sposób wpisuje się je zatem w szerszą kategorię dóbr prawnych, tj. przedmiotów korzystających z ochrony ustanowionej przepisami prawa; zob. przede wszystkim A. Niewęglowski [w:] *System...*, t. 3, red. E. Nowińska, K. Szczepanowska-Kozłowska, s. 20–21.

²⁷ R. Skubisz, *Prawo...*, s. 233; M. Poźniak-Niedzielska, *Ewolucja...*, s. 5; zob. także P. Grzegorzczak, *Jurysdykcja...*, s. 32–33.

²⁸ Szerzej na ten temat A. Niewęglowski [w:] *System...*, t. 3, red. E. Nowińska, K. Szczepanowska-Kozłowska, s. 24–26.

²⁹ J. Waluszewski, *Prawo do patentu*, ZNUJ PWiOWI 1978/18, s. 41; R. Skubisz [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 14A, *Prawo własności przemysłowej*, red. R. Skubisz, Warszawa 2012, s. 57.

praw z zakresu własności intelektualnej, nawet jeśli są one jedynie przedmiotem np. praw niewyłącznych)³⁰. Według natomiast poglądu pośredniego dla uznania danego dobra intelektualnego za dobro niematerialne nie jest wprawdzie niezbędne, by było ono przedmiotem wyłącznego i bezwzględного prawa podmiotowego, konieczne jest jednak, by dobro to pozostawało pod ochroną zapewnioną mu przez dany porządek prawny³¹.

W drugim znaczeniu (podmiotowym), funkcjonującym zarówno w piśmiennictwie, jak i w prawodawstwie (art. 2 pkt viii konwencji sztokholmskiej)³², pojęcie własności przemysłowej używane jest dla określenia grupy cywilnych praw podmiotowych wyróżnianych ze względu na szczególny charakter ich przedmiotu³³. Określenie zespołu praw podmiotowych mianem własności przemysłowej (czy też szerzej intelektualnej) jest jednak nieco niefortunne. Mając na myśli prawa podmiotowe do dóbr niematerialnych, powinno się bowiem raczej mówić o prawach własności przemysłowej (intelektualnej), a nie o własności przemysłowej (intelektualnej)³⁴. Ujęcie to zdaje się nawiązywać do tradycyjnej, współcześnie wymienianej jednak zazwyczaj w kontekście historycznym, kategorii „praw na dobrach niematerialnych”³⁵. To ostatnie pojęcie – przeniesione na grunt nauki polskiej w okresie międzywojennym z doktryny niemieckiej

³⁰ Zob. R. Skubisz [w:] *System...*, t. 14A, red. R. Skubisz, s. 57.

³¹ Podkreśla się bowiem, że przedmioty intelektualne, które nie korzystają z ochrony prawnej, nie mogą w ogóle stanowić przedmiotów stosunków cywilnoprawnych; tak A. Niewęgłowski [w:] *System...*, t. 3, red. E. Nowińska, K. Szczepanowska-Kozłowska, s. 27.

³² Jak podkreśla A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 23, w konwencji sztokholmskiej mowa jest o własności intelektualnej właśnie w ujęciu podmiotowym (tj. o własności intelektualnej jako o prawach). Wydaje się zatem, że konsekwentnie również w ten sam sposób postanowienia konwencji traktują własność przemysłową.

³³ Podobnie, w odniesieniu do pojęcia własności intelektualnej, A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 23–24, zaznaczając jednocześnie, że uwagi te dotyczą też własności przemysłowej. Podobnie również M. Poźniak-Niedzielska, *Ewolucja...*, s. 6; P. Grzegorzczak, *Jurysdykcja...*, s. 31.

³⁴ Tak A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 24.

³⁵ A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 24.

(*Immaterialgüterrechte*) – również odnosiło się bowiem do cywilnych praw podmiotowych do dóbr niematerialnych³⁶.

W nowszym piśmiennictwie pojęcie własności przemysłowej w znaczeniu podmiotowym uznawane jest za pojęcie o zakresie szerszym niż własność przemysłowa rozumiana jako nazwa grupy dóbr niematerialnych (zwłaszcza w wersji restrykcyjnej)³⁷. W ostatnim czasie coraz częściej przyjmuje się bowiem³⁸, że termin „własność intelektualna” (analogicznie też „własność przemysłowa”) w znaczeniu podmiotowym obejmuje szerszą grupę praw od tradycyjnego „prawa na dobrach niematerialnych”³⁹, odnoszącego się tylko do praw bezwzględnych⁴⁰ i majątkowych⁴¹, których treścią jest korzystanie z określonego przedmiotu intelektualnego⁴². We współczesnej literaturze zakłada się – choć nie bez wątpliwości⁴³ – że dla uznania określonego

³⁶ Zob. P. Grzegorzcyk, *Jurysdykcja...*, s. 30 i podaną tam literaturę.

³⁷ Stanowisko to nie jest jednak powszechne. W nauce wyraża się wszak pogląd korespondujący z opisanym wyżej restrykcyjnym stanowiskiem co do kryteriów uznania przedmiotów intelektualnych za dobra niematerialne, a więc zakładający, że pojęcie prawa własności intelektualnej jest tożsame z pojęciem prawa na dobrach niematerialnych. Przy takim ujęciu prawa podmiotowe własności przemysłowej mają charakter wyłączny i bezwzględny i dotyczą tych samych dóbr, które miałyby być zaliczone do grupy dóbr niematerialnych nieobjętych ochroną w świetle prawa autorskiego; zob. np. R. Skubisz, *Prawo...*, s. 232.

³⁸ Trzeba odnotować, że ujęcie to nie jest jednak akceptowane przez wszystkich przedstawicieli nauki; zob. R. Skubisz [w:] *System...*, t. 14A, red. R. Skubisz, s. 46; zob. też komparatystyczne ujęcie P. Grzegorzcyka, *Jurysdykcja...*, s. 34–35, a także szerokie uwagi na temat charakteru oraz genezy pojęcia praw na dobrach niematerialnych zaprezentowane przez A. Niewęglowskiego [w:] *System...*, t. 3, red. E. Nowińska, K. Szczepanowska-Kozłowska, s. 31–38.

³⁹ M. Poźniak-Niedzielska, *Własność...*, s. 111; A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 37. Wydaje się, że stanowisko to aprobuje również P. Grzegorzcyk, *Jurysdykcja...*, s. 37.

⁴⁰ R. Skubisz, *Prawo...*, s. 232.

⁴¹ Zob. A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 35 oraz podaną tam literaturę.

⁴² R. Skubisz, *Prawo...*, s. 232; A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 36.

⁴³ Ujęcie to nie jest akceptowane przez wszystkich autorów. Szersze uwagi na temat ujęcia przeciwnego (większościowego) zob. A. Niewęglowski [w:] *System...*, t. 3, red. E. Nowińska, K. Szczepanowska-Kozłowska, s. 39–47.

prawa za prawo własności przemysłowej w ujęciu podmiotowym nie jest konieczne, by prawo to posiadało bezwzględny charakter ani by jego treścią było korzystanie z danego przedmiotu niematerialnego⁴⁴. Przy takich więc założeniach do grupy praw własności przemysłowej zalicza się m.in. prawo do patentu czy prawo do uzyskania prawa ochronnego lub prawa z rejestracji, mimo że ich realizacja nie sprowadza się do korzystania z przedmiotu prawa⁴⁵. Poza zakresem pojęcia własności przemysłowej w znaczeniu podmiotowym pozostawia się jednak niewątpliwie – ze względu na brak natury majątkowej – prawa osobiste, takie jak np. prawo do autorstwa wynalazku⁴⁶.

Mówiąc o własności przemysłowej w ujęciu podmiotowym, dla zachowania ścisłości w nauce wspomina się niekiedy o „prawach własności przemysłowej”⁴⁷. W ten sposób podmiotowe ujęcie własności przemysłowej odróżnia się od trzeciego z przedstawionych znaczeń tego terminu, które pojęciem własności przemysłowej obejmuje cały zespół przepisów dotyczących dóbr niematerialnych nieobjętych ochroną prawa autorskiego i prawa do baz danych oraz przepisów dotyczących praw podmiotowych do tych dóbr⁴⁸ (w zasadzie mowa jest tu więc nie tyle o własności przemysłowej, ile o prawie własności przemysłowej w znaczeniu przedmiotowym)⁴⁹. Pojęcie własności

⁴⁴ Wydaje się, że takie stanowisko ostatecznie zajmuje A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 37; odmiennie jednak R. Skubisz, *Prawo...*, s. 232.

⁴⁵ A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 36–37; odmiennie np. A. Niewęglowski [w:] *System...*, t. 3, red. E. Nowińska, K. Szczepanowska-Kozłowska, s. 40–41.

⁴⁶ A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 37.

⁴⁷ Tak, w odniesieniu do pojęcia własności intelektualnej, A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 24; zob. też M. Poźniak-Niedzielska, *Ewolucja...*, s. 6; P. Grzegorzczak, *Jurysdykcja...*, s. 31.

⁴⁸ Wyrażenie „prawo” użyte jest więc tu w znaczeniu przedmiotowym. Podobnie, w odniesieniu do pojęcia własności intelektualnej, A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 24. W analogiczny sposób przedmiotowe znaczenie pojęcia prawa własności przemysłowej przedstawia także P. Grzegorzczak, *Jurysdykcja...*, s. 32.

⁴⁹ Trzeba jednak zauważyć, że choć wyrażenie „prawo własności przemysłowej” w tytule ustawy zostało użyte w znaczeniu przedmiotowym, to jednak – jak wskazano w nauce – w wymienionym akcie prawnym przewidywano też pewne regulacje, w których pojęcie prawa własności przemysłowej występowało także w znaczeniu podmiotowym; zob. A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 26, przyp. 19.

przemysłowej w tym znaczeniu posiada, w porównaniu do wcześniejszych ujęć, niewątpliwie najobszerniejszy zakres, obejmuje ono bowiem zarówno normy dotyczące praw traktowanych historycznie jako „prawa na dobrach niematerialnych”, jak i uregulowania dotyczące innych praw zaliczanych dopiero współcześnie do katalogu podmiotowych praw własności przemysłowej. W dodatku ze względu na to, że akty prawne zawierające regulacje dotyczące majątkowych praw własności przemysłowej normują niejednokrotnie także i prawa osobiste z tego zakresu (np. prawa twórców projektów wynalazczych), również i problematyka dotycząca ich ochrony zaliczana jest do kategorii własności przemysłowej w ujęciu przedmiotowym⁵⁰.

2. W literaturze pojęcie sprawy definiowane jest zazwyczaj odrębnie przez przedstawicieli poszczególnych dyscyplin prawnych⁵¹. Doktryna nie podejmuje natomiast raczej prób sformułowania na tyle ogólnej definicji sprawy, która byłaby wspólna dla prawa cywilnego, administracyjnego, karnego czy konstytucyjnego. Najszerzy zakres terminu „sprawa” ma w ujęciu konstytucyjnym (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP)⁵². Ustawa zasadnicza nakazuje bowiem obejmować nim nawet takie sprawy, które nie wpisują się w ogóle w definicję sprawy cywilnej, karnej, administracyjnej czy sądownoadministracyjnej⁵³.

W języku potocznym pojęcie sprawy utożsamia się zazwyczaj z postępowaniem toczącym się przed sądem cywilnym bądź karnym⁵⁴. Równocześnie jednak w słownikach języka polskiego podaje się także inne znaczenia tego terminu, tj. sprawy rozumianej jako zespół okoliczności będących przedmiotem czyjegoś zainteresowania czy też jako interes, rzecz do załatwienia, zadanie, cel⁵⁵. Na gruncie prawa

⁵⁰ A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 39.

⁵¹ Tak trafnie A. Wilczyńska, *Sprawa z zakresu administracji publicznej na tle pojęć sprawy administracyjnej i sprawy cywilnej – zagadnienia teoretycznoprawne*, ZNSA 2008/5, s. 70–71.

⁵² Wyrok TK z 10.07.2000 r., SK 12/99, OTK 2000/5, poz. 143.

⁵³ J. Gudowski [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 1, Część pierwsza. *Postępowanie rozpoznawcze*, red. T. Ereciński, Warszawa 2009, s. 18.

⁵⁴ *Słownik języka polskiego*, t. 3, R–Ż, red. M. Szymczak, Warszawa 1981, s. 303.

⁵⁵ *Słownik...*, t. 3, red. M. Szymczak, s. 302–303.

procesowego przeważnie odróżnia się z kolei sprawy w znaczeniu materialnym i formalnym, przyjmując, że te pierwsze dotyczą takich stosunków materialnoprawnych, które są bezpośrednim przedmiotem zainteresowania określonej gałęzi prawa (np. sprawą cywilną w znaczeniu materialnoprawnym jest sprawa dotycząca stosunków z zakresu szeroko pojmowanego prawa cywilnego, w tym także prawa rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy). Za sprawy w znaczeniu formalnym uznaje się zaś sprawy przekazane do rozpoznawania w danym postępowaniu jedynie wskutek szczególnej decyzji ustawodawcy⁵⁶.

Z punktu widzenia prawa procesowego sprawa formalnie „rozpoczyna swój byt” w chwili zawiśnięcia przed odpowiednim organem stosowania prawa⁵⁷. Na gruncie prawa postępowania cywilnego mianem sprawy nazywa się zatem zazwyczaj przedmiot rozpoznania (załatwienia) sądu w określonym postępowaniu cywilnym⁵⁸. Zbliżone stanowisko zajmuje w tej kwestii nauka administracyjnego prawa procesowego, w której zakłada się, że sprawa jest zespołem okoliczności faktycznych i prawnych, w których organ administracji publicznej stosuje normę prawa administracyjnego, udzielając bądź odmawiając udzielenia określonemu podmiotowi konkretnego uprawnienia lub obciążając go określonym obowiązkiem⁵⁹. Pojęcie sprawy administracyjnej w znaczeniu formalnym postrzega się zatem również przez pryzmat przedmiotu zainteresowania organu administracji publicznej w konkretnym postępowaniu administracyjnym⁶⁰.

⁵⁶ J. Gudowski [w:] *Kodeks...*, t. 1, red. T. Ereciński, 2009, s. 18–21; A. Wilczyńska, *Sprawa..., passim*.

⁵⁷ A. Wilczyńska, *Sprawa...*, s. 84.

⁵⁸ J. Gudowski [w:] *Kodeks...*, t. 1, red. T. Ereciński, 2009, s. 18; podobnie A. Wilczyńska, *Sprawa...*, s. 77, która wspomina o tym wprowadzie przy okazji omawiania materialnego ujęcia sprawy, zaznacza jednak wyraźnie (a wynika to też z dalszego toku jej wyводу), że uwagi te dotyczą także formalnego ujmowania sprawy cywilnej („stąd pojęcie sprawy cywilnej – także w znaczeniu materialnoprawnym – łączone jest w doktrynie z pojęciem przedmiotu procesu cywilnego”).

⁵⁹ Tak W. Dawidowicz, *Zarys procesu administracyjnego*, Warszawa 1989, s. 7–8.

⁶⁰ Należy jednak dodać, że z materialnego punktu widzenia kwestia ta przedstawia się nieco inaczej, o ile bowiem o sprawie cywilnej zawsze można mówić dopiero na etapie postępowania sądowego, o tyle byt sprawy administracyjnej w znaczeniu

Pojęcie sprawy z zakresu prawa własności przemysłowej nie jest pojęciem zdefiniowanym w polskim ustawodawstwie. Zważywszy więc na wykorzystanie tego terminu w tytule rozprawy, przed przystąpieniem do dalszych rozważań należy wyjaśnić, o jakiego rodzaju sprawach mowa, zwłaszcza że sposób definiowania terminu „własność przemysłowa” zależy – jak wskazano – od przyjętych założeń. Traktując własność przemysłową jako nazwę grupy przedmiotów stosunków cywilnoprawnych (dóbr niematerialnych), można byłoby uznać, że sprawami z zakresu prawa własności przemysłowej są sprawy dotyczące dóbr niematerialnych niezaliczanych do prawa autorskiego i praw pokrewnych oraz prawa do baz danych, przy czym w przypadku przyjęcia restrykcyjnej koncepcji definiowania dóbr niematerialnych sprawami tymi nie byłyby sprawy dotyczące dóbr niebędących przedmiotem praw wyłącznych i bezwzględnych. Przy założeniu zaś, że pod pojęciem własności przemysłowej należy rozumieć zbiór cywilnych praw podmiotowych, sprawy z tego zakresu mogłyby obejmować również sprawy uprawnionych z tytułu praw względnych (takich jak np. prawa użytkownicy)⁶¹, do katalogu tego nie można byłoby jednak wciąż zaliczyć spraw dotyczących praw osobistych (np. praw twórców projektów wynalazczych). Precyzyjne określenie katalogu spraw z zakresu prawa własności przemysłowej zależy zatem od przyjętych założeń co do sposobu definiowania terminu „własność przemysłowa”. Wyjaśniając, co jest przedmiotem niniejszej rozprawy, należy więc wskazać, że sformułowanie „sprawa z zakresu prawa własności przemysłowej” odnosić się będzie w niej nie tylko do własności

materialnym nie jest zależny od uczynienia jej przedmiotem postępowania administracyjnego; zob. A. Wilczyńska, *Sprawa...*, s. 77–78.

⁶¹ Trzeba jednak zaznaczyć, że co do natury praw użytkownicy uprzednich i następczych w nauce wyraża się różne zapatrywania; zob. A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 47, a także wyrażone na tle dawnego stanu prawnego uwagi R. Skubisza [w:] *System Prawa Własności Intelektualnej*, t. 3, *Prawo wynalazcze*, red. J. Szwaia, A. Szajkowski, Ossolineum 1990, s. 369–371, który odwołując się szeroko do literatury zagranicznej, podzielił opinie na ten temat na trzy grupy: według pierwszego z poglądów nie można uprawnień użytkownicy traktować jako praw podmiotowych, według drugiego można uznawać je za prawa podmiotowe bezwzględne, według trzeciego natomiast – jak podkreśla R. Skubisz – najliczniej reprezentowanego w polskiej nauce, należy traktować je jako prawa względne. Zarysowane zagadnienie jest zatem kontrowersyjne.

przemysłowej rozumianej w znaczeniu podmiotowym, lecz także do własności przemysłowej w najszerszym z prezentowanych ujęć, a więc w ujęciu przedmiotowym (tj. do trzeciego z przedstawionych znaczeń tego terminu – jako zespołu norm prawnych zaliczanych do szeroko rozumianego prawa własności przemysłowej). Przy takim, szerokim, podejściu do grupy spraw z tego zakresu będzie można zaliczyć nie tylko sprawy dotyczące praw bezwzględnych i wyłącznych, ale też sprawy dotyczące praw względnych, praw niewyłącznych, a nawet praw osobistych, takich jak np. prawo do autorstwa wynalazku. Kluczowe dla ustalenia, czy dana sprawa wpisuje się w katalog spraw z zakresu prawa własności przemysłowej, będzie zatem tylko to, czy ma ona za przedmiot zagadnienia regulowane przepisami zaliczanymi do prawa własności przemysłowej w znaczeniu przedmiotowym.

Proponowane ujęcie zakresu tematyki badawczej nie jest nowością w nauce prawa procesowego cywilnego, takie samo znaczenie terminów „sprawa z zakresu prawa własności przemysłowej” czy „sprawa z zakresu prawa własności intelektualnej” przyjmowano już bowiem w powstałych w ostatnim czasie monografiach na temat postępowania zabezpieczającego⁶² czy jurysdykcji krajowej w sprawach tego rodzaju⁶³. Niekwestionowanym atutem takiego ujęcia jest fakt, że pozwala ono skoncentrować się na kwestiach z zakresu prawa procesowego bez konieczności angażowania się w spory co do zagadnień *stricto* materialnoprawnych (m.in. co do sposobu definiowania pojęcia dobra niematerialnego)⁶⁴. Można jednak również dodać, że sugerowane podejście zdaje się w najpełniejszym zakresie odpowiadać intencjom i zamierzeniom polskiego ustawodawcy. W wymienionym w art. 284 p.w.p. przykładowym katalogu spraw z zakresu ochrony własności przemysłowej rozpoznawanych w postępowaniu cywilnym wymieniono bowiem m.in. sprawy dotyczące ustalenia autorstwa projektu wynalazczego, tj. prawa o charakterze osobistym. Prawa o takiej naturze nie należą natomiast do kategorii własności przemysłowej rozumianej jako grupa dóbr niematerialnych lub jako zespół praw podmiotowych.

⁶² A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 24–25.

⁶³ P. Grzegorzcyk, *Jurysdykcja...*, s. 38.

⁶⁴ Tak też A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 45.

2. Sprawy z zakresu prawa własności przemysłowej jako sprawy cywilne

1. W nauce nie jest kwestionowane stanowisko, że prawo własności przemysłowej w znaczeniu przedmiotowym stanowi jeden z działów prawa cywilnego⁶⁵. Na zespół norm z zakresu prawa własności przemysłowej składają się wszak w głównej mierze cywilnoprawne normy dotyczące poszczególnych dóbr niematerialnych⁶⁶. Dział ten zawiera także wprowadzające pewne regulacje o charakterze publicznoprawnym⁶⁷, fakt ten nie ma jednak przesądzającego znaczenia dla sposobu traktowania całej grupy wskazanych przepisów. Decydujące dla ich klasyfikacji jest bowiem to, że regulowane nimi dobra niematerialne stanowią przedmioty stosunków cywilnoprawnych i mają cywilnoprawną naturę⁶⁸.

Uznając prawo własności przemysłowej za dział prawa cywilnego, w nauce sytuuje się je na tej samej płaszczyźnie co prawo rzeczowe, prawo zobowiązań, prawo spadkowe czy prawo rodzinne⁶⁹. Ujęciu temu nie sprzeciwia się okoliczność, że przedmiotowe uregulowania nie są zamieszczone w zasadniczym dla polskiego prawa prywatnego akcie prawnym, tj. w Kodeksie cywilnym. Przy klasyfikacji prawa własności przemysłowej nie można pomijać faktu, że główną przyczyną braku regulacji z tego zakresu w Kodeksie cywilnym jest fakt, iż został on skonstruowany wedle systemu pandektowego⁷⁰, powstałego

⁶⁵ A. Jakubecki, *Dochodzenie roszczeń z zakresu prawa własności przemysłowej w postępowaniu cywilnym*, SPP 2010/1, s. 276; A. Jakubecki [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 14B, *Prawo własności przemysłowej*, red. R. Skubisz, Warszawa 2012, s. 1583; R. Skubisz [w:] *System...*, t. 14A, red. R. Skubisz, s. 54.

⁶⁶ R. Skubisz [w:] *System...*, t. 14A, red. R. Skubisz, s. 54.

⁶⁷ A. Jakubecki, *Dochodzenie...*, s. 276; A. Jakubecki [w:] *System...*, t. 14B, red. R. Skubisz, s. 1583.

⁶⁸ A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 38; A. Jakubecki, *Dochodzenie...*, s. 276; A. Jakubecki [w:] *System...*, t. 14B, red. R. Skubisz, s. 1583; R. Skubisz [w:] *System...*, t. 14A, red. R. Skubisz, s. 54.

⁶⁹ R. Skubisz [w:] *System...*, t. 14A, red. R. Skubisz, s. 54.

⁷⁰ Zob. M. Safjan [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 1, *Prawo cywilne – część ogólna*, red. M. Safjan, Warszawa 2012, s. 57.

jeszcze w czasach, w których dziedzina własności intelektualnej, w tym własności przemysłowej, nie była w ogóle wyodrębniana⁷¹. W konsekwencji więc polski Kodeks cywilny zawiera wyłącznie normy dotyczące klasycznego, wykształconego jeszcze w prawie rzymskim prawa cywilnego⁷², nie obejmuje zaś przepisów dotyczących własności intelektualnej, w tym także własności przemysłowej⁷³.

Fakt, że prawo własności przemysłowej w znaczeniu przedmiotowym uznaje się za dział prawa cywilnego, rzutuje w poważnym stopniu na kwalifikację spraw dotyczących stosunków z tego zakresu. Regułą jest bowiem, że sprawy te – jeżeli tylko dotyczą stosunków z zakresu prawa cywilnego – stanowią w świetle art. 1 k.p.c. sprawy cywilne w znaczeniu materialnym⁷⁴. Nie oznacza to jednak jeszcze, że wszystkie sprawy z zakresu prawa własności przemysłowej rozpoznawane są przez sądy powszechne⁷⁵, jak bowiem wskazano, mimo klasyfikacji całego prawa własności przemysłowej jako działu prawa cywilnego w zespole przepisów z tego zakresu można odnaleźć także pewne konstrukcje obce

⁷¹ R. Skubisz [w:] *System...*, t. 14A, red. R. Skubisz, s. 54.

⁷² R. Skubisz [w:] *System...*, t. 14A, red. R. Skubisz, s. 54, podkreśla jednak, że istnieją systemy prawne, w których zagadnienia własności intelektualnej zostały objęte regulacjami o charakterze kodeksowym, podając jako przykład kodeks cywilny Federacji Rosyjskiej z 18.12.2006 r. (*Graždanskij Kodeks Rossijskoj Federacii*) oraz kodeks cywilny Ukrainy.

⁷³ Należy zresztą podkreślić, że włączenie tych, stosunkowo obszernych, unormowań do Kodeksu cywilnego nie byłoby nawet współcześnie celowe i pożądane, znacznie powiększyłoby bowiem rozmiary tego aktu prawnego i zmniejszyło jego czytelność; zob. A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 38.

⁷⁴ A. Jakubecki, *Dochodzenie...*, s. 276; A. Jakubecki [w:] *System...*, t. 14B, red. R. Skubisz, s. 1583–1584. Wyjaśnić można, że do spraw cywilnych w znaczeniu materialnym nauka zalicza sprawy, o których cywilnym charakterze decyduje charakter stosunków prawnych, z jakich one wynikają, nie zaś wyłącznie szczególny przepis ustawy; zob. Z. Resich, *Dopuszczalność drogi sądowej w sprawach cywilnych*, Warszawa 1962, s. 49. Jeżeli więc sprawy z zakresu prawa własności przemysłowej dotyczą stosunków cywilnoprawnych, to zasadniczo – z wyjątkami, o których będzie mowa – stanowią one przedmiot rozpoznania sądów cywilnych (art. 2 § 1 k.p.c.).

⁷⁵ W nauce mówi się o swoistym domniemaniu cywilnego charakteru spraw z zakresu prawa własności przemysłowej; tak S. Gronowski, *Prawo własności przemysłowej. Zagadnienia ogólne i proceduralne*, Warszawa 2002, s. 100. Niektóre sprawy z tego zakresu zostały jednak przekazane do kognicji organów pozasądowych.

prawu prywatnemu⁷⁶. Unormowania te zawierają bowiem, oprócz przepisów normujących zagadnienia wpisujące się w nurt szeroko pojmowanej cywilistyki, także pewne elementy publicznoprawne⁷⁷. Okoliczność, że nie wszystkie przepisy składające się na prawo własności przemysłowej regulują zagadnienia charakterystyczne dla prawa prywatnego, rzutuje zatem na granice dopuszczalności drogi sądowej w sprawach z tej dziedziny. W zakresie bowiem, w jakim sprawy określonego rodzaju dotyczą stosunków publicznoprawnych, droga sądowa jest co do zasady wyłączona (art. 1 k.p.c.). Jak jednak zostanie wykazane, również niektóre sprawy cywilne z zakresu prawa własności przemysłowej przekazane zostały – zgodnie z treścią art. 2 § 3 k.p.c.⁷⁸ – do kompetencji organu pozasądowego⁷⁹, uprawnionego też do rozpoznawania spraw dotyczących stosunków publicznoprawnych. W ten zatem sposób ustawodawca wyłączył spod drogi sądowej w sprawach cywilnych także niektóre sprawy z zakresu prawa własności przemysłowej, które dotyczą stosunków cywilnoprawnych.

Jak więc wynika z powyższych uwag, na gruncie prawa własności przemysłowej można mówić o swoistym dualizmie w zakresie sposobu uzyskiwania ochrony prawnej w sprawach tego rodzaju⁸⁰.

⁷⁶ Tak A. Jakubecki, *Dochodzenie...*, s. 276; A. Jakubecki [w:] *System...*, t. 14B, red. R. Skubisz, s. 1583.

⁷⁷ M. Safjan [w:] *System...*, t. 1, red. M. Safjan, s. 64, traktuje wręcz prawo własności przemysłowej jako wyrazisty przykład działu prawa, w ramach którego przeplatają się elementy prywatnoprawne i publicznoprawne.

⁷⁸ Szerzej na temat sytuacji, w których sprawy materialnie cywilne nie są rozpoznawane w postępowaniu cywilnym, zob. A. Wilczyńska, *Sprawa...*, s. 79.

⁷⁹ M. Wysocka, *Wybrane kwestie procesowe występujące w sprawach z dziedziny prawa własności intelektualnej* [w:] *Aurea praxis, aurea theoria. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Tadeusza Erecińskiego*, t. 1, red. K. Weitz, J. Gudowski, Warszawa 2011, s. 754. Należy przy tym zauważyć, że aktualnie organami pozasądowymi, które są powołane do rozpoznawania spraw z zakresu własności przemysłowej, są zarówno Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej, jak i – w sprawach dotyczących ochrony odmian roślin – dyrektor Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych; zob. w tym kontekście np. uwagi A. Niewęglowskiego [w:] *System...*, t. 3, red. E. Nowińska, K. Szczepanowska-Kozłowska, s. 50.

⁸⁰ A. Wróbel, *Niektóre aspekty realizacji zasady dwuinstancyjności w administracyjnych postępowaniach w sprawach z zakresu własności przemysłowej* [w:] *Księga pamiątkowa z okazji 85-lecia ochrony własności przemysłowej w Polsce*, red. E. Wikło,

Sprawy te są bowiem objęte kognicją sądów powszechnych orzekających w postępowaniu cywilnym tylko w zakresie, w jakim ustawodawca nie przekazał ich do rozpoznania organowi pozasądowemu⁸¹.

2. W Kodeksie postępowania cywilnego z 1964 r. ustawodawca przez długi czas nie wyodrębniał szczególnej grupy regulacji dotyczących postępowania cywilnego w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej. Z chwilą wejścia w życie wymienionej we wstępie ustawy z 13.02.2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, tj. od 1.07.2020 r., w kodeksie znalazły się jednak przepisy art. 479⁸⁹–479¹²⁹ k.p.c., przewidujące odrębne postępowanie w sprawach własności intelektualnej, które prowadzi się m.in. właśnie w sprawach „o ochronę praw własności przemysłowej” (art. 479⁸⁹ § 1 k.p.c.). *Prima facie* art. 479⁸⁹ § 1 k.p.c. zdaje się nawiązywać do przedstawionego wcześniej podmiotowego ujęcia własności przemysłowej. Jak jednak wynika z art. 284 p.w.p., w którym wskazuje się przykładowy katalog spraw „z zakresu ochrony własności przemysłowej” (art. 283 p.w.p.) podlegających rozpoznaniu w postępowaniu cywilnym w sprawach własności intelektualnej, do spraw rozpoznawanych w tym postępowaniu odrębnym należą m.in. sprawy o ustalenie autorstwa projektu wynalazczego, a więc prawa o charakterze osobistym. Mając zatem na względzie, że prawa osobiste – jak wskazano – z jednej strony nie są zaliczane do praw własności przemysłowej w znaczeniu podmiotowym (tj. do tradycyjnie pojmowanych praw własności przemysłowej), z drugiej zaś strony sprawy dotyczące tych praw ustawodawca uznaje za sprawy „o ochronę praw własności przemysłowej” podlegające rozpoznaniu w postępowaniu z art. 479⁸⁹ i n. k.p.c., należy przyjąć, że w art. 479⁸⁹ § 1 k.p.c. ustawodawca miał jednak na myśli najszerze z proponowanych ujęć pojęcia własności przemysłowej, a zatem wszystkie sprawy z zakresu prawa własności przemysłowej – w znaczeniu przyjętym w niniejszej rozprawie – rozpoznawane

Warszawa 2003, s. 253; M. du Vall, *Prawo patentowe*, Warszawa 2008, s. 395; M. Wysocka, *Wybrane...*, s. 754; A. Jakubecki, *Dochodzenie...*, s. 276; A. Jakubecki [w:] *System...*, t. 14B, red. R. Skubisz, s. 1584.

⁸¹ M. Wysocka, *Wybrane...*, s. 755.

są w ww. postępowaniu odrębnym. Podobne konkluzje płyną z uzasadnienia projektu nowelizacji z 13.02.2020 r.⁸²

Mówiąc o postępowaniu cywilnym, można mieć na myśli różne rodzaje postępowań, m.in. postępowania procesowe, nieprocesowe czy egzekucyjne⁸³. Dla właściwego określenia zakresu dalszych rozważań należy więc sprecyzować, że pojęcie postępowania cywilnego w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej obejmuje tylko postępowanie prowadzone w trybie procesowego postępowania rozpoznawczego. Było tak zresztą także i na tle poprzedniego brzmienia art. 283 p.w.p. (sprzed 1.07.2020 r.), w którym wskazywano, że sprawy dotyczące roszczeń cywilnoprawnych z zakresu ochrony własności przemysłowej są rozstrzygane, co do zasady, w trybie postępowania cywilnego na zasadach ogólnych. Na gruncie postępowania cywilnego istnieje bowiem domniemanie trybu procesowego (zgodnie z art. 13 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. sąd rozpoznaje sprawy w procesie, chyba że ustawa stanowi inaczej)⁸⁴.

Postępowania cywilne w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej toczą się, jak wskazano, od 1.07.2020 r. na podstawie przepisów o postępowaniu odrębnym w sprawach własności intelektualnej⁸⁵. Z chwilą wejścia w życie nowelizacji z 13.02.2020 r. doszło zatem

⁸² Zob. uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, IX kadencja, druk sejm. nr 45, s. 2, w którym wskazano, że wymienionej nowelizacji przyświecała idea dążenia do jak najszerszego zakresu kognicji sądów własności intelektualnej.

⁸³ Szerzej, zamiast wielu, H. Pietrzkowski, *Metodyka pracy sędziego w sprawach cywilnych*, Warszawa 2009, s. 53–55.

⁸⁴ Zob. A. Jakubecki, *Dochodzenie...*, s. 287; A. Jakubecki [w:] *System...*, t. 14B, red. R. Skubisz, s. 1604. Zwrot „w trybie postępowania cywilnego, na zasadach ogólnych” pojawiał się także w dawnym brzmieniu art. 284 p.w.p., stanowił on jednak w istocie – podobnie zresztą jak wskazane wyżej sformułowanie zawarte w art. 283 p.w.p. – *superfluum*. Na gruncie postępowania cywilnego istnieje bowiem domniemanie trybu procesowego, przez co powtarzanie reguły z art. 13 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. w przepisach szczególnych nie było konieczne; szerzej zob. np. H. Pietrzkowski, *Metodyka...*, s. 56.

⁸⁵ Szerzej zob. A. Tomaszek, J. Wojewódzka, *Sprawy własności intelektualnej – nowe postępowanie odrębne w polskiej procedurze cywilnej*, MoP 2020/15, s. 780–788.

do znaczącej zmiany w tym zakresie, przed tą datą sprawy te były bowiem rozpoznawane w trybie procesowym na zasadach ogólnych, a od powyższej reguły zachodziły tylko nieliczne wyjątki. W okresie od 3.05.2012 r.⁸⁶ do 7.11.2019 r.⁸⁷ dotyczyły one tylko dwóch kategorii spraw, tj. spraw o wynagrodzenie za korzystanie z wynalazku inicjowanych przez jego twórcę (art. 294 ust. 2 p.w.p.) oraz o wynagrodzenie za wzory użytkowe, wzory przemysłowe i topografie układów scalonych (art. 295 w zw. z art. 294 ust. 2 p.w.p.), w których stosowano – i stosuje się zresztą dalej – odpowiednio przepisy regulujące „postępowania w sprawach o roszczenia pracowników” (tj. przepisy art. 459–477^{7a} k.p.c.)⁸⁸. Od 7.11.2019 r. część spraw z zakresu prawa własności przemysłowej – a mianowicie toczące się pomiędzy przedsiębiorcami sprawy ze stosunków cywilnych w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej (art. 458² § 1 pkt 1 k.p.c.) – podlegała rozpoznaniu także przy zastosowaniu przepisów o postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych (przepisy te stosuje się w takich sprawach również po 1.07.2020 r.)⁸⁹.

⁸⁶ Od 3.05.2012 r., tj. od dnia wejścia w życie ustawy z 16.09.2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 233, poz. 1381), mocą której uchylono przepisy o postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych. Szerzej na temat konsekwencji zmiany katalogu postępowań odrębnych zob. E. Marszałkowska-Krześ [w:] *Postępowanie cywilne*, red. E. Marszałkowska-Krześ, Warszawa 2013, s. 361; na temat dawnego postępowania w sprawach gospodarczych zob. natomiast np. E. Marszałkowska-Krześ, *Nowelizacja postępowania odrębnego w sprawach gospodarczych*, PPH 2000/10, s. 18–22.

⁸⁷ Data wejścia w życie cytowanej wcześniej ustawy z 4.07.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1469).

⁸⁸ Treść tego odesłania nie przystaje wprawdzie do aktualnej terminologii kodeksowej, nie ulega jednak wątpliwości, że mowa w nim o regulacjach znajdujących się w art. 459 i n. k.p.c., normujących postępowanie odrębne w sprawach z zakresu prawa pracy. Brak korelacji pomiędzy tytułem działu III tytułu VII książki pierwszej k.p.c. a art. 294 p.w.p. jest jednak niewątpliwym mankamentem tego ostatniego przepisu, trafnie dostrzeganym w nauce; zob. M. du Vall, *Prawo...*, s. 400.

⁸⁹ Szerzej na temat postępowania odrębnego w sprawach gospodarczych zob. D. Chrapoński, *Odrębne postępowanie w sprawach gospodarczych – zarys regulacji*, „Palestra” 2019/11–12, s. 113–126; A. Jakubecki, *Czy potrzebne jest nam postępowanie odrębne w sprawach gospodarczych? (uwagi na tle Projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego z 13 września 2018 r.)*, R.Pr. ZN 2018/4, s. 53–68.

Użyty w tytule pracy termin „postępowanie cywilne w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej” dotyczyć będzie zatem postępowania rozpoznawczego prowadzonego w trybie procesowym, według przepisów o postępowaniu odrębnym w sprawach własności intelektualnej (a jeżeli są to sprawy, o których mowa wyżej – równocześnie także według przepisów o postępowaniu odrębnym w sprawach z zakresu prawa pracy lub o postępowaniu w sprawach gospodarczych). Nie będzie on natomiast wiązany z innymi rodzajami postępowań przewidzianych w Kodeksie postępowania cywilnego, zwłaszcza z postępowaniem egzekucyjnym. Na tle postępowania egzekucyjnego trudno mówić o potrzebie prowadzenia rozważań na temat znaczenia decyzji Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej, decyzje te nie wywierają wszak prejudycjalnego wpływu ani na przebieg, ani na ostateczny jego wynik. Fakt, że postępowanie egzekucyjne zmierza do wykonania wyroku wydanego w sprawie z zakresu prawa własności przemysłowej, nie oznacza zresztą, że postępowanie to przebiega w sposób odmienny od innych postępowań mających na celu egzekucję określonej kategorii świadczeń. Z punktu widzenia postępowania egzekucyjnego istotniejsze od tego, co od strony merytorycznej było przedmiotem zainteresowania sądu w postępowaniu rozpoznawczym (tj. czy były to zagadnienia z zakresu prawa własności przemysłowej), jest bowiem to, czy celem postępowania egzekucyjnego ma być egzekucja świadczenia pieniężnego, czy niepieniężnego. Z powyższych przyczyn trudno uznać, by uzasadnione było obejmowanie zakresem terminu „postępowanie cywilne w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej” także postępowań egzekucyjnych. Dlatego też przedmiotem niniejszej rozprawy nie będą zagadnienia dotyczące postępowania zmierzającego do wykonania orzeczeń zapadłych w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej.

Dalsze, szczegółowe rozważania nie będą także poświęcone problematyce postępowania zabezpieczającego w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej. Antycypując konkluzje wynikające z uwag zawartych w kolejnym rozdziale rozprawy, trzeba stwierdzić, że pojęcie prejudycjalności rozumiane będzie w niej jako zależność rozstrzygnięcia sprawy cywilnej od rozstrzygnięcia kwestii mogącej

stanowiąc przedmiot innego postępowania⁹⁰. Postępowanie zabezpieczające nie prowadzi do rozstrzygnięcia sprawy cywilnej, zmierza ono bowiem jedynie do zapewnienia skuteczności i wykonalności orzeczenia, jakie zapadnie w przyszłości w postępowaniu rozpoznawczym (procesowym, nieprocesowym)⁹¹. Trudno mówić zatem na jego tle o prejudycjalności decyzji Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

Z innych natomiast przyczyn, mimo tego, że postępowania te wpisują się w katalog szeroko pojmowanych „postępowania cywilnych w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej”, czynione w rozprawie rozważania będą tylko w niewielkim zakresie odnosić się do postępowań dotyczących europejskich procedur ochronnych. Wpływ decyzji Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej na postępowania dotyczące np. wzorów wspólnotowych czy unijnych znaków towarowych jest bowiem w zasadzie marginalny (ogranicza się on głównie do kwestii znaczenia decyzji Urzędu Patentowego dla sądu w przypadku ewentualnej kolizji różnych tytułów ochronnych). W europejskiej procedurze ochronnej kompetencje realizowane w Polsce przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej wykonuje zupełnie inny organ, a mianowicie Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej (EUIPO). Z uwagi więc na fakt, że przedmiotem rozprawy nie jest badanie prejudycjalnego znaczenia decyzji EUIPO dla postępo-

⁹⁰ Szersze uwagi na temat pojęcia prejudycjalności znajdują się w rozdziale 3.

⁹¹ A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 139; A. Jakubecki, *Dochodzenie...*, s. 306–307; A. Jakubecki [w:] *System...*, t. 14B, red. R. Skubisz, s. 1645; A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające według k.p.c. a zabezpieczenie w postępowaniu karnym i postępowaniu karnym skarbowym* [w:] *Pro Scientia Iuridica*, red. M. Chrzanowski, A. Przyborowska-Klimczak, P. Sendeci, Lublin 2014, s. 155; A. Jakubecki, R. Skubisz, *Zabezpieczenie roszczeń wynikających z naruszenia prawa z rejestracji znaku towarowego*, ZNUJ PWiOWI 1989/50, s. 105; P. Pogonowski [w:] *System Prawa Handlowego*, t. 7, *Postępowanie sądowe w sprawach gospodarczych*, red. T. Wiśniewski, Warszawa 2007, s. 291; E. Stefańska [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 2, Art. 506–1217, red. M. Manowska, Warszawa 2015, s. 1240; por. też nieco inne ujęcie H. Mądrzaka, *Charakter i zakres ochrony prawnej realizowanej w trybie zarządzeń tymczasowych* [w:] *Jednolitość prawa sądowego cywilnego a jego odrębności krajowe. Międzynarodowe Sympozjum Prawa Cywilnego Sądowego*, red. M. Sawczuk, Lublin 1997, s. 257–258.

wań cywilnych, zagadnienia dotyczące powyższych postępowań będą poruszane tylko w niezbędnym zakresie.

Precyzując zakres przedmiotowy rozprawy, należy wyjaśnić jeszcze jedną kwestię. *Prima facie* bowiem, mówiąc o postępowaniu cywilnym w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej, można byłoby mieć na myśli nie tylko postępowanie przed sądem państwowym, ale i postępowanie przed sądem polubownym. Ze względu jednak na fakt, że sądy polubowne – jak wynika z art. 1184 § 2 k.p.c. – nie są związane przepisami o postępowaniu przed sądem państwowym, przez co mogą prowadzić postępowanie w sposób ustalony przez strony lub każdy inny sposób, jaki uznają za właściwy, trudno byłoby poczynić ogólne konkluzje na temat generalnego wpływu decyzji Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej na prowadzone przed tymi sądami postępowania⁹². W każdej sprawie z zakresu prawa własności przemysłowej reguły procedowania sądu polubownego mogą być przecież zupełnie inne, również zatem wpływ decyzji Urzędu Patentowego na ich przebieg i wynik może być swobodnie ustalany przez strony sporu. W dalszych rozważaniach termin „postępowanie cywilne w sprawach z zakresu prawa własności przemysłowej” będzie więc wiązany tylko z postępowaniem przed sądem państwowym, toczącym się w trybie procesowym, co nie oznacza jednak oczywiście, że *mutatis mutandis* spostrzeżeń tych nie będzie można odnieść także do postępowań przed sądem polubownym. Czynione w dalszych częściach rozprawy uwagi na temat wpływu decyzji Urzędu Patentowego będą jednak aktualne na tle postępowań przed sądem polubownym jedynie w przypadkach, w których wedle woli stron sąd ten będzie procedował według reguł obowiązujących w postępowaniu przed sądem państwowym.

⁹² Odrębnym zagadnieniem jest zresztą to, które sprawy z zakresu prawa własności przemysłowej w ogóle posiadają zdolność arbitrażową, a także czy w praktyce zdarza się, że sprawy tego rodzaju są poddawane kognicji sądu polubownego. Szeroko na ten temat, na tle sporów dotyczących patentu, zob. I. Bałos, *Zdatność arbitrażowa sporów dotyczących patentu*, Warszawa 2017, *passim*.

3. Rodzaje spraw z zakresu prawa własności przemysłowej rozpoznawanych w postępowaniu cywilnym

1. Przykładowy katalog spraw z zakresu prawa własności przemysłowej, podlegających rozpoznaniu przez sąd cywilny, zamieszczono w art. 284 p.w.p. Zgodnie z jego treścią w postępowaniu w sprawach własności intelektualnej rozpatrywane są w szczególności sprawy o: „1) ustalenie autorstwa projektu wynalazczego; 2) ustalenie prawa do patentu, prawa ochronnego lub prawa z rejestracji; 3) wynagrodzenie za korzystanie z projektu wynalazczego; 4) wynagrodzenie za korzystanie z wynalazku, wzoru użytkowego lub topografii dla celów państwowych; 5) odszkodowanie za przejście na Skarb Państwa prawa do patentu lub prawa ochronnego odpowiednio na wynalazek tajny lub na wzór użytkowy tajny; 6) naruszenie patentu, dodatkowego prawa ochronnego, prawa ochronnego lub prawa rejestracji; 7) stwierdzenie prawa korzystania z wynalazku, wzoru użytkowego albo wzoru przemysłowego w przypadkach określonych w art. 71 i 75 [p.w.p.]; 8) stwierdzenie prawa używania w ramach lokalnej działalności oznaczenia zarejestrowanego jako znak towarowy na rzecz innej osoby; 9) stwierdzenie prawa używania oznaczenia geograficznego; 10) stwierdzenie utraty prawa używania oznaczenia geograficznego; 11) przeniesienie patentu, prawa ochronnego na wzór użytkowy albo prawa z rejestracji wzoru przemysłowego lub topografii, uzyskanego przez osobę nieuprawnioną; 12) przeniesienie prawa ochronnego na znak towarowy w przypadku określonym w art. 161 [p.w.p.]”. Powyższe wyliczenie nie ma jednak charakteru enumeratywnego. Nie ulega więc kwestii, że poza katalogiem z art. 284 p.w.p. można wymienić również inne przykłady spraw z zakresu prawa własności przemysłowej, które należą do kognicji sądu cywilnego (choćby sprawy dotyczące zwalczania nieuczciwej konkurencji, wymienione w art. 479⁹³ § 2 pkt 1 k.p.c.)⁹³.

⁹³ Zob. S. Gronowski, *Prawo...*, s. 101; A. Jakubecki, *Dochodzenie...*, s. 277; A. Jakubecki [w:] *System...*, t. 14B, red. R. Skubisz, s. 1586.

Sprawy z zakresu prawa własności przemysłowej, które podlegają rozpoznaniu w postępowaniu cywilnym, dotyczą różnorodnych przedmiotów intelektualnych. Katalog tych spraw jest zatem dość obszerny i zróżnicowany, co nie ułatwia prób ich systematyzacji. Problemu tego niewątpliwie nie rozwiązuje wspomniane wyliczenie z art. 284 p.w.p., które oprócz tego, że nie ma charakteru taksatywnego, nie wskazuje też na to, by prezentując przykładowe kategorie spraw z zakresu prawa własności przemysłowej, ustawodawca posługiwał się czytelnym kryterium ich klasyfikacji.

Podjmując próbę uporządkowania katalogu spraw z zakresu prawa własności przemysłowej rozpoznawanych przez sąd cywilny, w nauce przedstawia się różne kryteria systematyzacji, np. wyróżnia się kryterium majątkowego bądź niemajątkowego charakteru dochodzonych roszczeń⁹⁴ czy kryterium rozgraniczające sprawy dotyczące naruszenia praw własności przemysłowej od spraw dotyczących innych roszczeń⁹⁵. Propozycje te nie są jednak bezdyskusyjne. Trafnie podkreśla się bowiem, że pierwsza z nich nie ma znacznych walorów praktycznych, zwłaszcza że pogląd o jedynie dychotomicznym podziale roszczeń z zakresu prawa własności przemysłowej na majątkowe i niemajątkowe bywa uznawany za kontrowersyjny⁹⁶. Drugie z przywołanych kryteriów podziału należy natomiast uznać za mało precyzyjne, przewidywana w nim grupa „innych roszczeń z zakresu własności przemysłowej” jest bowiem grupą bardzo mocno zróżnicowaną.

⁹⁴ Podobnie, w odniesieniu do roszczeń dotyczących patentów, M. du Vall, *Prawo...*, s. 400 i n., przy czym obok roszczeń chroniących prawa majątkowe autor ten wyróżnia roszczenia chroniące prawa osobiste twórców.

⁹⁵ Zob. A. Kuźnicka [w:] K. Szczepanowska-Kozłowska, A. Andrzejewski, A. Kuźnicka, A. Laskowska, J. Ostrowska, M. Ślusarska-Gajek, J. Wilczyńska-Baraniak, *Własność intelektualna. Wybrane zagadnienia praktyczne*, Warszawa 2013, s. 325–360 i proponowaną tam klasyfikację roszczeń opartą w istocie na podziale na roszczenia dotyczące naruszeń i inne roszczenia.

⁹⁶ Stanowisko, że w powyższym kontekście można wyróżnić także trzecią kategorię roszczeń, tj. roszczenia o zaprzestanie działań grożących naruszeniem, odnotowuje A. Jakubecki, *Dochodzenie...*, s. 281; A. Jakubecki [w:] *System...*, t. 14B, red. R. Skubisz, s. 1592, wyraźnie jednak się od niego dystansując.

Poszukując więc innych, bardziej czytelnych sposobów klasyfikowania spraw z zakresu prawa własności przemysłowej, należy przychylić się do stanowiska, które za najbardziej poprawny uznaje podział nawiązujący do systematyki roszczeń z zakresu prawa własności przemysłowej przyjętej na gruncie prawa materialnego. Podkreśla się bowiem, że procesowe zagadnienie dochodzenia roszczeń z tego zakresu jest *de facto* pochodną materialnoprawnej ochrony praw własności przemysłowej⁹⁷. W ten zatem sposób w nauce wyodrębnia się przede wszystkim sprawy o ochronę: praw bezwzględnych wyłącznych, praw bezwzględnych niewyłącznych, praw osobistych i praw względnych. W katalogu tym dodatkowo wymienia się także piątą kategorię spraw, tj. sprawy o ustalenie, mimo że „roszczenia” o ustalenie nie mają charakteru roszczeń w znaczeniu materialnoprawnym.

Systematyka nawiązująca do materialnoprawnego katalogu roszczeń wydaje się klarowna i przejrzysta. Prezentując – w zakresie niezbędnym z punktu widzenia przedmiotu niniejszej rozprawy – rodzaje spraw z zakresu prawa własności przemysłowej podlegających rozpoznaniu w postępowaniu cywilnym, należy je zatem pogrupować właśnie w przedstawiony sposób i wyodrębnić dodatkowo także szóstą kategorię spraw, a więc sprawy z zakresu zwalczania nieuczciwej konkurencji (zagadnienia zwalczania nieuczciwej konkurencji, również zaliczane do prawa własności przemysłowej – art. 479⁸⁹ § 2 pkt 1 k.p.c., pozostają uregulowane w odrębnym akcie prawnym⁹⁸, tj. w ustawie z 16.04.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji).

⁹⁷ Tak A. Jakubecki, *Dochodzenie...*, s. 279; A. Jakubecki [w:] *System...*, t. 14B, red. R. Skubisz, s. 1589.

⁹⁸ Należy wyjaśnić, że w odrębnym wobec ustawy Prawo własności przemysłowej akcie prawnym znalazły się także składające się na prawo własności przemysłowej w znaczeniu przedmiotowym regulacje dotyczące praw do odmian roślin (prawa te mają charakter praw bezwzględnych wyłącznych). Ze względu jednak na to, że prawa te nie są udzielane przez Urząd Patentowy, przez co związki pomiędzy decyzjami Urzędu Patentowego a postępowaniami dotyczącymi ochrony tych praw nie są tak silne jak w pozostałych wymienionych przypadkach, nie wyodrębniano na potrzeby rozprawy odrębnej kategorii spraw o ochronę praw do odmian roślin. W sprawach o zwalczanie nieuczciwej konkurencji zagadnienie wpływu decyzji Urzędu Patentowego na postępowanie cywilne ma natomiast znaczenie o wiele poważniejsze. Dlatego też, w celu uporządkowania podejmowanych rozważań, w ramach spraw z zakresu

Zabieg ten powinien umożliwić pełne i czytelne wyjaśnienie przedstawianej w rozprawie problematyki. Ułatwi on także prowadzenie bardziej szczegółowych rozważań, dotyczących np. związania sądu decyzjami Urzędu Patentowego lub zawieszenia postępowania cywilnego ze względu na zależność rozstrzygnięcia sprawy cywilnej od tego rodzaju decyzji.

2. W literaturze podkreśla się, że prawa bezwzględne wyłączne są najbardziej typowymi przykładami praw podmiotowych z zakresu prawa własności przemysłowej⁹⁹. Jedną z najistotniejszych cech charakterystycznych praw własności przemysłowej w znaczeniu podmiotowym stanowi bowiem właśnie możliwość wyłącznego korzystania z określonego dobra niematerialnego przez uprawnionego¹⁰⁰. Wyłączność ta, w pewnym uproszczeniu, w przypadku tzw. dóbr technicznych i wzorów przemysłowych oznacza tyle, że uprawniony może samodzielnie korzystać z wynalazku lub innego dobra, wykluczając tym samym od korzystania z niego inne podmioty¹⁰¹. Na gruncie natomiast znaków towarowych (a także *mutatis mutandis* innych oznaczeń indywidualizujących) wyłączność, o której mowa, dotyczy używania znaku (lub innego oznaczenia) w celu odróżniania towarów lub usług w obrocie gospodarczym¹⁰².

Do katalogu bezwzględnych wyłącznych praw własności przemysłowej w doktrynie zalicza się patenty, dodatkowe prawa ochronne, prawa ochronne na wzory użytkowe, prawa ochronne na znaki towarowe (a także prawa z rejestracji międzynarodowego znaku towarowego korzystającego z ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak też prawa ochronne na wspólny znak towarowy oraz na znak towarowy

prawa własności przemysłowej wyodrębniono właśnie również sprawy z zakresu zwalczania nieuczciwej konkurencji.

⁹⁹ Tak, w odniesieniu do własności intelektualnej, A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 45. O prawach tych jako o „rdzeniu podmiotowych praw własności przemysłowej” pisze też P. Grzegorzczak, *Jurysdykcja...*, s. 37–38.

¹⁰⁰ Zob. A. Niewęglowski [w:] *System...*, t. 3, red. E. Nowińska, K. Szczepanowska-Kozłowska, s. 55 i n.

¹⁰¹ R. Skubisz [w:] *System...*, t. 14A, red. R. Skubisz, s. 63.

¹⁰² R. Skubisz [w:] *System...*, t. 14A, red. R. Skubisz, s. 63.

gwarancyjny¹⁰³), prawa z rejestracji wzorów przemysłowych (w tym prawa z rejestracji międzynarodowego wzoru przemysłowego korzystającego z ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej), prawa z rejestracji topografii układów scalonych, prawa z rejestracji geograficznych oznaczeń pochodzenia¹⁰⁴, prawa do odmian roślin¹⁰⁵, a także prawa do oznaczeń przedsiębiorstwa¹⁰⁶. Wszystkie wymienione prawa pozwalają bowiem uprawnionym korzystać¹⁰⁷ z określonych dóbr niematerialnych w sposób wyłączny¹⁰⁸. Naruszenia tych praw polegają – ogólnie rzecz ujmując – na wkraczaniu bez upoważnienia uprawnionego w zakres jego wyłączności¹⁰⁹ i zwalczane są, bez względu na zawinienie naruszciciela, przy wykorzystaniu przewidzianych w art. 287 ust. 1 (dotyczącym naruszeń patentu, ale stosowanym odpowiednio również do dodatkowych praw ochronnych – art. 291¹ p.w.p., praw ochronnych na wzór użytkowy i praw z rejestracji wzorów przemysłowych – art. 292 ust. 1 p.w.p. oraz praw z rejestracji topografii układów scalonych – art. 293 p.w.p., a także praw z rejestracji międzynarodowego wzoru przemysłowego – art. 117⁵ p.w.p.) i art. 296 ust. 1 p.w.p. (dotyczącym praw ochronnych na znaki towarowe, stosowanym jednak odpowiednio

¹⁰³ Ileć w niniejszej rozprawie mowa jest o prawie ochronnym na znak towarowy, należy pod tym pojęciem rozumieć także prawo ochronne na wspólny znak towarowy, wspólne prawo ochronne na znak towarowy oraz prawo ochronne na znak towarowy gwarancyjny.

¹⁰⁴ Podobnie A. Jakubecki, *Dochodzenie...*, s. 280; A. Jakubecki [w:] *System...*, t. 14B, red. R. Skubisz, s. 1590; R. Skubisz [w:] *System...*, t. 14A, red. R. Skubisz, s. 61.

¹⁰⁵ P. Grzegorzczak, *Jurysdykcja...*, s. 38.

¹⁰⁶ Trzeba przy tym zaznaczyć, że w nauce podkreśla się, iż problematyka prawa do firmy znajduje się w zasadzie na pograniczu zagadnień prawa własności przemysłowej, przez co kwalifikacja tego prawa jako prawa podmiotowego z zakresu własności przemysłowej może być kwestionowana; zob. P. Grzegorzczak, *Jurysdykcja...*, s. 54–55.

¹⁰⁷ Można dodać, że pojęcie korzystania jest równoznaczne z wykonywaniem prawa w sposób, w którym nie dochodzi do rozporządzenia nim; zob. A. Niewęglowski [w:] *System...*, t. 3, red. E. Nowińska, K. Szczepanowska-Kozłowska, s. 58.

¹⁰⁸ A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 45–46; A. Niewęglowski [w:] *System...*, t. 3, red. E. Nowińska, K. Szczepanowska-Kozłowska, s. 58 i n. W przypadku wspólnego znaku towarowego oraz znaku towarowego gwarancyjnego prawo do wyłącznego korzystania przysługuje odpowiednio podmiotom wskazanym w art. 136 ust. 1¹ oraz w art. 136² ust. 1 p.w.p., a w przypadku wspólnego prawa ochronnego – uprawnionym, o których mowa w art. 122 ust. 1 p.w.p.

¹⁰⁹ M. du Vall, *Prawo...*, s. 404.

do praw z rejestracji oznaczenia geograficznego – art. 302 ust. 1 p.w.p., a także do praw z rejestracji międzynarodowego znaku towarowego – art. 152¹⁶ p.w.p., jak też do praw ochronnych na wspólny znak towarowy oraz na znak towarowy gwarancyjny – art. 137¹ p.w.p.) roszczeń o zaniechanie naruszeń oraz wydanie bezpodstawnie uzyskanych korzyści¹⁰. W przypadku zawinionego naruszenia wymienionych w ustawie Prawo własności przemysłowej praw bezwzględnych wyłącznych uprawniony może także wystąpić przeciwko naruszcycielowi z powództwem o naprawienie szkody¹¹, niezależnie zaś od wszystkich wskazanych roszczeń – żądać również rozstrzygnięcia przez sąd o bezprawnie wytworzonych lub oznaczonych przez naruszającego wytworach oraz środkach i materiałach użytych do ich wytworzenia lub oznaczenia (art. 286 p.w.p.)¹², a także zgłosić roszczenie publikacyjne¹³, tj. żądanie podania do publicznej wiadomości części albo całości orzeczenia bądź też informacji o orzeczeniu¹⁴. Poza roszczeniami przysługującymi w przypadku dokonanego już naruszenia w ustawie Prawo własności przemysłowej przewidziano także roszczenie prewencyjne (tj. roszczenie o zaprzestanie działań grożących naruszeniem)¹⁵, wspólne dla wszystkich praw wyłącznych przewidzianych w ustawie Prawo własności przemysłowej (art. 285 p.w.p.)¹⁶. W praktyce roszczenie to posiada

¹¹⁰ Szerzej na ten temat P. Podrecki, E. Traple [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 14B, *Prawo własności przemysłowej*, red. R. Skubisz, Warszawa 2012, s. 1409–1424.

¹¹¹ Zob. P. Podrecki, E. Traple [w:] *System...*, t. 14B, red. R. Skubisz, s. 1424–1433.

¹¹² Jak podkreślono w nauce, przepis ten, ze względu na zamieszczenie go wśród norm ogólnych regulujących dochodzenie roszczeń przewidzianych w ustawie Prawo własności przemysłowej, znajduje zastosowanie do naruszeń wszystkich praw chronionych przez tę ustawę; tak A. Jakubecki, *Dochodzenie...*, s. 280; A. Jakubecki [w:] *System...*, t. 14B, red. R. Skubisz, s. 1591.

¹¹³ Szerzej na temat roszczeń publikacyjnych w prawie własności intelektualnej zob. P. Podrecki, *Środki ochrony praw własności intelektualnej*, Warszawa 2010, s. 446–455.

¹¹⁴ P. Podrecki, E. Traple [w:] *System...*, t. 14B, red. R. Skubisz, s. 1444–1446. Środek ten, jak podkreślono w doktrynie, pełni funkcję informacyjną, wychowawczą i kompensacyjną; zob. T. Demendecki [w:] T. Demendecki, A. Niewęglowski, J.J. Sitko, J. Szczotka, G. Tylec, *Prawo własności przemysłowej*, Warszawa 2015, s. 1149.

¹¹⁵ P. Grzegorzczak, *Jurysdykcja...*, s. 74.

¹¹⁶ A. Jakubecki, *Dochodzenie...*, s. 280; A. Jakubecki [w:] *System...*, t. 14B, red. R. Skubisz, s. 1591.

zresztą chyba najpoważniejsze znaczenie spośród wszystkich roszczeń chroniących prawa bezwzględne wyłączne¹¹⁷. Skutki ewentualnego naruszenia prawa bezwzględnego wyłącznego mogą mieć przecież niekiedy charakter definitywny, np. ze względu na zaspokojenie popytu na produkty wytworzone z naruszeniem patentu¹¹⁸. Dlatego też tak istotne jest zapobieżenie ewentualnym naruszeniom, jakie mogłyby mieć miejsce w przyszłości.

Problematyka ochrony bezwzględnego wyłącznego prawa hodowcy do odmian roślin (które zostało uregulowane w odrębnej ustawie z 26.06.2003 r. o ochronie prawnej odmian roślin) została unormowana w sposób zbliżony do rozwiązań przewidzianych w ustawie Prawo własności przemysłowej¹¹⁹. Ze względu jednak na fakt, że Urząd Patentowy nie podejmuje decyzji dotyczących wskazanych praw wyłącznych, bardziej szczegółowe rozważania na temat tego typu spraw nie będą prowadzone (a dalsze uwagi dotyczące spraw o ochronę praw bezwzględnych wyłącznych nie będą dotyczyć praw do odmian roślin). Co się zaś tyczy ochrony praw do oznaczeń przedsiębiorstwa, to – pomijając roszczenia przysługujące z tytułu czynów nieuczciwej konkurencji (o których będzie jeszcze mowa) – ochrona ta została przede wszystkim przewidziana w art. 43¹⁰ k.c., wedle którego przedsiębiorca może domagać się zaniechania działań zagrażających jego prawu do firmy, chyba że działania te nie są bezprawne. W przypadku dokonania naruszenia przedsiębiorca może natomiast

¹¹⁷ A. Jakubecki, *Postępowanie zabezpieczające w sprawach...*, s. 75; M. du Vall, *Prawo...*, s. 409.

¹¹⁸ M. du Vall, *Prawo...*, s. 409.

¹¹⁹ Jeżeli chodzi o regulację krajową, to w przypadku naruszenia takiego prawa hodowcy przysługują roszczenia o zaniechanie naruszeń, o usunięcie skutków naruszenia, o wydanie uzyskanych korzyści, a także roszczenie o naprawienie szkody (art. 36a u.o.p.o.r.). Podobnie jak na gruncie ustawy Prawo własności przemysłowej, hodowca może żądać także dokonania ogłoszenia określonego oświadczenia w prasie lub podania do publicznej wiadomości części lub całości orzeczenia sądu. Nadto na wniosek hodowcy sąd może orzec również o wycofaniu z obrotu lub o przyznaniu na własność hodowcy na poczet odszkodowania bądź o zniszczeniu materiału siewnego wytworzonego w sposób bezprawny lub też materiału ze zbioru; zob. P. Podrecki, *Środki...*, s. 146–147; P. Gała, M. Korzycka-Iwanow [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 14A, *Prawo własności przemysłowej*, red. R. Skubisz, Warszawa 2012, s. 1056.

wystąpić z roszczeniem o usunięcie jego skutków, złożenie oświadczenia lub oświadczeń w odpowiedniej treści i formie, naprawienie na zasadach ogólnych szkody majątkowej lub wydanie uzyskanej przez naruszydiciela korzyści.

Procesowymi środkami pozwalającymi na dochodzenie wszystkich wskazanych roszczeń są powództwa cywilne. Z punktu widzenia utrwalonego w nauce podziału powództw (tj. na powództwa o świadczenie, ukształtowanie i ustalenie) stanowią one powództwa o świadczenie. Sprawy o ochronę praw bezwzględnych wyłącznych są zatem sprawami zainicjowanymi powództwami mającymi na celu realizację wskazanych wyżej roszczeń, przysługujących w razie naruszenia prawa bezwzględnego wyłącznego lub zagrożenia takim naruszeniem.

W niektórych postępowaniach o ochronę praw bezwzględnych wyłącznych, tj. w sprawach o naruszenie praw wskazanych w art. 479¹²² § 1–2 k.p.c., ustawodawca pozwolił stronie pozwanej wytoczyć szczególnie powództwo wzajemne o unieważnienie lub stwierdzenie wygaśnięcia prawa, a więc o podjęcie rozstrzygnięcia, które w innych warunkach zarezerwowane jest dla Urzędu Patentowego. Rozwiązanie to czyni postępowanie o naruszenie wymienionych praw postępowaniem specyficznym, w którym możliwe jest, mocą szczególnego przepisu ustawy i w szczególnych warunkach, orzekanie przez sąd co do kwestii poddanych w innych okolicznościach właściwości organu administracji publicznej. Zagadnienie to będzie jeszcze przedmiotem szerszych uwag (przede wszystkim w ostatnim rozdziale rozprawy) i w tym miejscu jest wyłącznie sygnalizowane.

3. Zgodnie z przepisami prawa własności przemysłowej o istnieniu prawa bezwzględnego wyłącznego można mówić dopiero od momentu wydania przez wyspecjalizowany organ pozasądowy stosownej, pozytywnej dla uprawnionego, decyzji o udzieleniu takiego prawa. Dobra niematerialne, które w przyszłości mają stać się przedmiotami praw bezwzględnych wyłącznych (np. wynalazek, wzór użytkowy, wzór przemysłowy), niewątpliwie istnieją natomiast jeszcze przed wydaniem wspomnianych decyzji przez odpowiedni organ. Do chwili podjęcia tych decyzji uprawnionym do tych dóbr przysługują prawa niewy-